

V Bruselu dne 29.1.2025
COM(2025) 26 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Výroční zpráva o jednotném trhu a konkurenceschopnosti pro rok 2025

{SWD(2025) 11 final} - {SWD(2025) 12 final}

Úvod

Schopnost Evropské unie konkurovat a prosperovat v globální ekonomice v podmínkách současných geopolitických výzev má zásadní význam pro prosperitu Evropy. Je založena na jasné identifikaci silných a slabých stránek EU, z nichž vychází strategie zaměřená na budoucnost, která řeší její nedostatky, posiluje její silné stránky a otevírá nové příležitosti.

Jádro dlouhodobé konkurenceschopnosti EU tvoří jednotný trh, který zahrnuje téměř 450 milionů lidí a 23 milionů společností a jehož HDP dosahuje 17 bilionů eur. EU je díky tomu jednou ze tří největších ekonomik na světě a představuje přibližně šestinu světového hospodářství. Přetrvávající překážky na jednotném trhu a administrativní zátěž však brání plnému využití jejího potenciálu. Pokrok v oblasti začleňování do jednotného trhu se zpomalil a překážky, zejména v oblasti služeb, přetrvávají. Společnosti, zejména malé a střední podniky, uvádějí, že se setkávají s potížemi při řešení administrativní zátěže a dodržování vládních nařízení. To ztěžuje podnikání a omezuje možnosti rozšiřování podniků.

Konkurenceschopnost hospodářství EU čelí rostoucímu tlaku z několika stran. Je zatížena strukturálně vysokými cenami energie a elektřiny. Ceny elektřiny jsou v současnosti 2–3krát vyšší než v USA¹. Evropské společnosti se na svých investičních cestách potýkají s obtížemi při komercializaci výsledků svých výzkumů, přičemž je omezují nedostatečné veřejné a soukromé investice do nejslibnějších technologií a odvětví. Vývoj a zavádění digitálních a dalších pokročilých technologií proto zaostává za konkurenčními ekonomikami. Existuje zde také nedostatek kvalifikovaných pracovních sil. Vzhledem ke vzrůstající nestabilitě geopolitické situace je nezbytné věnovat zvláštní pozornost strategickým závislostem.

Produktivita v Evropě trvale zaostává za USA, ale má velký potenciál je dostihnout. Produktivita práce v EU, měřená HDP v paritě kupní síly na odpracovanou hodinu, se v roce 2023 pohybuje na úrovni 77,8 % téže hodnoty v USA (viz obrázek 1). Pozitivní je, že v posledních letech předstihovala Spojené království a Japonsko jak co do úrovně, tak co do dynamiky. V rámci EU tento průměr zakrývá určité rozdíly, přičemž členské státy, které vstoupily do EU později, se již vyrovnaly úrovni USA.

Atraktivita Evropy jako obchodní destinace klesá. Od roku 2008 se třetina společností nazývaných „jednorožci“ rozhodla přesídlit do zahraničí². Pouze 4 z 50 největších technologických společností mají sídlo v EU a žádná z nejhodnotnějších společností v EU v posledních 50 letech³ nevznikla od základu⁴, což signalizuje nedostatečnou dynamiku trhu, nedostatečné inovační klima a vysoké překážky v oblasti vstupu na trh a rozšiřování. V důsledku toho se snížila důvěra v EU jako místo pro podnikání, přímé zahraniční investice poklesly a domácnosti investují značnou část svých úspor jinde. Zároveň existuje obrovský potenciál pro zvýšení investic do odvětví a technologií klíčových pro konkurenceschopnost EU s využitím silných stránek EU, pokud budou vytvořeny správné rámcové podmínky.

Výroční zpráva o jednotném trhu a konkurenceschopnosti poskytuje analytický kontext pro Kompas konkurenceschopnosti, který byl představen současně jako první významná iniciativa nové Komise. Cílem této zprávy je poskytnout diagnostiku, která by podpořila dohodu o čistém průmyslu a strategii jednotného trhu. Navazuje na zprávy bývalého premiéra

¹ Eurostat; Úřad USA pro energetické informace (EIA) Viz oddíl 3.3.

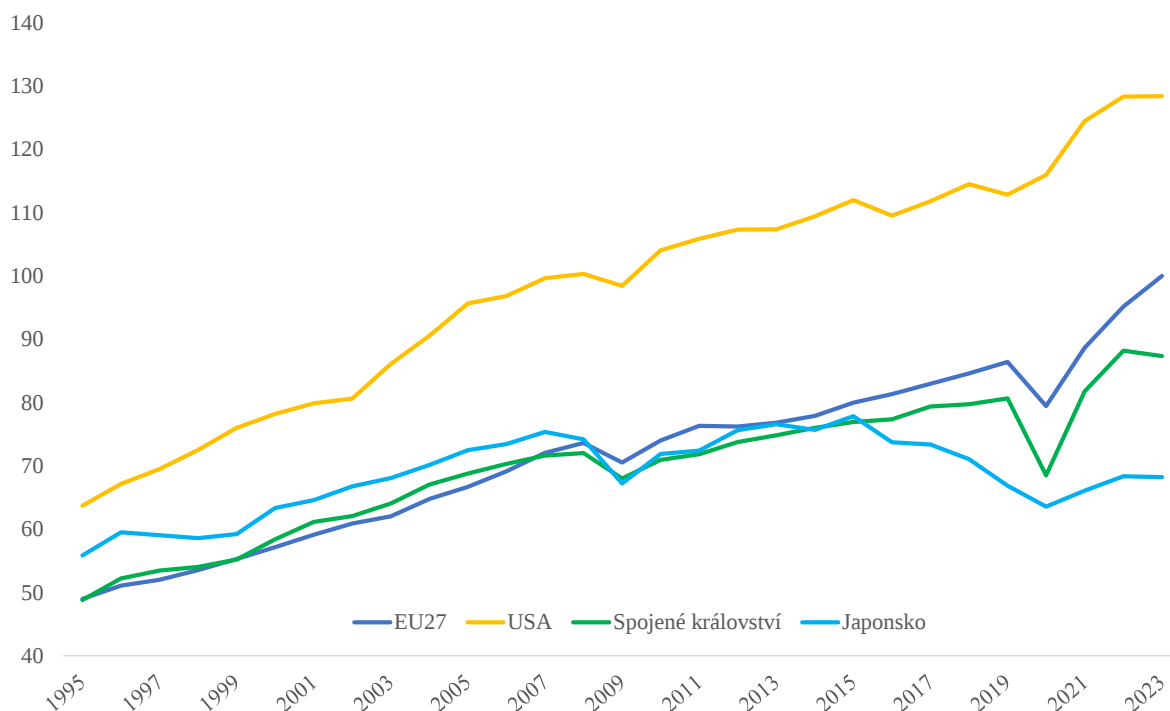
² Bývalý premiér Draghi, „[Budoucnost evropské konkurenceschopnosti – Strategie konkurenceschopnosti pro Evropu](#)“. Část A, s. 2.

³ Spíše než prostřednictvím fúzí, akvizic nebo odštěpení od zavedených firem.

⁴ Bývalý premiér Draghi, „[Budoucnost evropské konkurenceschopnosti – Strategie konkurenceschopnosti pro Evropu](#)“. Část A, s. 10.

Letty o jednotném trhu⁵, bývalého premiéra Draghiho o konkurenceschopnosti⁶ a bývalého prezidenta Niinistöho o připravenosti⁷. Reaguje na výzvy podniků, aby se konkurenceschopnost stala jádrem agendy EU⁸.

Obrázek 1: Vývoj produktivity práce v EU a dalších vyspělých ekonomikách

Zdroj: Databáze AMECO HDP na obyvatele vyjádřený v paritě kupní síly na odpracovanou hodinu. Hodnoty indexované s EU jako 100 v roce 2023.

Zpráva obsahuje 22 klíčových ukazatelů výkonnosti⁹, které poskytují analýzu klíčových hnacích sil dlouhodobé konkurenceschopnosti a produktivity EU, jakož i stavu jednotného trhu. Poskytuje základ pro diskusi s členskými státy a Evropským parlamentem a umožňuje zhodnotit jednotný trh a konkurenceschopnost EU v rámci každoročního přezkumu pokroku¹⁰ v návaznosti na požadavek Evropské rady¹¹, který vychází ze sdělení o dlouhodobé konkurenceschopnosti EU z roku 2023¹². Je podpořena dvěma pracovními dokumenty útvarů Komise, které poskytují další údaje a analýzy týkající se klíčových ukazatelů výkonnosti, přehled opatření vybraných globálních aktérů na podporu odolnosti a monitor průmyslových ekosystémů. Tyto prvky doplňuje srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu a konkurenceschopnosti, který obsahuje dalších 150 ukazatelů¹³.

⁵ Bývalý premiér Letta, „Mnohem více než jen trh“.

⁶ Bývalý premiér Draghi, „Budoucnost evropské konkurenceschopnosti – Strategie konkurenceschopnosti pro Evropu“.

⁷ Bývalý prezident Niinistö, „Posílení odolnosti Evropské unie vůči budoucím nejistotám“.

⁸ Mezi výzvy z podnikatelské sféry patří například [Antverpské prohlášení o Průmyslové dohodě pro Evropu](#).

⁹ Letošní vydání zprávy se odchyluje od 17+2 klíčových ukazatelů výkonnosti z Výroční zprávy o jednotném trhu a konkurenceschopnosti z roku 2024 a doplňuje je o omezený počet dodatků, které prohlubují analýzu v oblastech zásadního zájmu.

¹⁰ [Sdělení „30. výročí jednotného trhu“ \(COM\(2023\) 162\)](#).

¹¹ [V závěrech Evropské rady z prosince 2022](#) byla Komise požádána, aby předložila strategii na úrovni EU na podporu konkurenceschopnosti a produktivity.

¹² [Sdělení „Dlouhodobá konkurenceschopnost EU: výhled po roce 2030“, COM\(2023\) 168](#).

¹³ Evropská komise, Srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu.

Zpráva identifikuje silné stránky, na kterých je třeba stavět, a slabé stránky, které je třeba řešit. Začíná posouzením fungování jednotného trhu a pokračuje hodnocením konkurenceschopnosti EU v rámci tří os Kompasu konkurenceschopnosti. Zkoumá pokrok, jehož EU dosáhla při překlenování rozdílu v oblasti inovací. Poté je ve zprávě představen současný stav hnacích sil, které podporují dekarbonizaci průmyslu a investice. A konečně se zpráva zabývá pokrokem při posilování ekonomické bezpečnosti a snižování závislostí.

ODDÍL1 – Fungující jednotný trh

Klíčový ukazatel	Co měří	Cíl	Poslední hodnota pro
Klíčový ukazatel výkonnosti 1: Produktivita práce	HDP na odpracovanou hodinu podle parity kupní síly		77,8 % úrovně USA (2023) 74,2 % úrovně USA (2022)
Klíčový ukazatel výkonnosti 2: Integrace na jednotném trhu	Podíl na HDP EU, který představuje obchod mezi členskými státy EU		23,8 % u zboží (v roce 2023) 26,0 % u zboží (v roce 2022) 7,6 % u služeb (v roce 2023) 7,8 % u služeb (v roce 2022)
Klíčový ukazatel výkonnosti 3: Deficit v dosažení souladu	Podíl směrnic v oblasti vnitřního trhu EU provedených členskými státy ve vnitrostátním právu, u nichž Komise zahájila řízení o nesplnění povinnosti z důvodu nesprávného provedení	< 0,5 %	0,9 % (v roce 2024) 1,1 % (v roce 2023)
Klíčový ukazatel výkonnosti 4: Snadnost dodržování právních předpisů	Snadnost dodržování právních předpisů na základě údajů z průzkumu u společností, které na tuto otázku odpověděly: „Jak snadné je pro společnosti ve vaší zemi dodržovat vládní nařízení a administrativní požadavky (např. povolení, hlášení, legislativa)? (1 = velmi složité; 7 = velmi snadné)“ v průzkumu pro Index globální konkurenceschopnosti Světového ekonomického fóra.		3,87 (v roce 2023) 3,80 (v roce 2022)

Legenda:	Zlepšení	Stabilní	Zhoršení

Dobře fungující jednotný trh je klíčovým faktorem zesilujícím růst produktivity, protože umožňuje rozsáhlé sdružování poptávky a diverzifikované zdroje nabídky. Poskytuje společností prostor pro inovace a růst. Jednou z jeho hlavních předností je stabilní prostředí založené na zásadách právního státu. Dodržování zásad právního státu má zásadní význam pro fungování jednotného trhu a zajišťuje stabilní provozní prostředí, které EU a jejím členským státům poskytuje globální konkurenční výhodu. Právní stát zajišťuje podnikatelské prostředí, v němž jsou účinně a jednotně uplatňovány zákony, podniky mohou působit v jiném členském státě za stejných podmínek jako místní společnosti a rozpočty se vynakládají transparentně a objektivně.

Integrace jednotného trhu postupuje a obchod uvnitř EU má v posledních desetiletích vzrůstající tendenci. Přeshraniční obchod se zbožím v rámci EU se zvýšil z něco málo přes 20 % HDP EU v roce 2018 na současných 23,8 % (klíčový ukazatel výkonnosti 2). Situace v oblasti integrace služeb je různorodější – růst je zde mnohem pomalejší a začíná na mnohem nižších úrovních, tj. z přibližně 7 % HDP na 7,8 % ve stejném období. V roce 2023 došlo k výraznému poklesu u zboží a malému poklesu u služeb¹⁴, ale úroveň jsou i nadále výrazně vyšší než před pandemií. Významnou část nedávného poklesu hodnoty obchodu se zbožím lze přičíst poklesu cen energií, který snížil ceny obchodovaného zboží, ačkoli došlo i k poklesu

¹⁴ Kromě jasného cenového vlivu existuje i řada dalších důvodů, které mohly bránit obchodu uvnitř EU, například rostoucí význam globálních hodnotových řetězců, geopolitická napětí, strukturální změny v hospodářství EU, jako je například úpadek výroby a nárůst služeb, rozhodnutí Spojeného království opustit EU a přetrvávající překážky obchodu a investic, jako jsou například necelní překážky a rozdíly v právní úpravě.

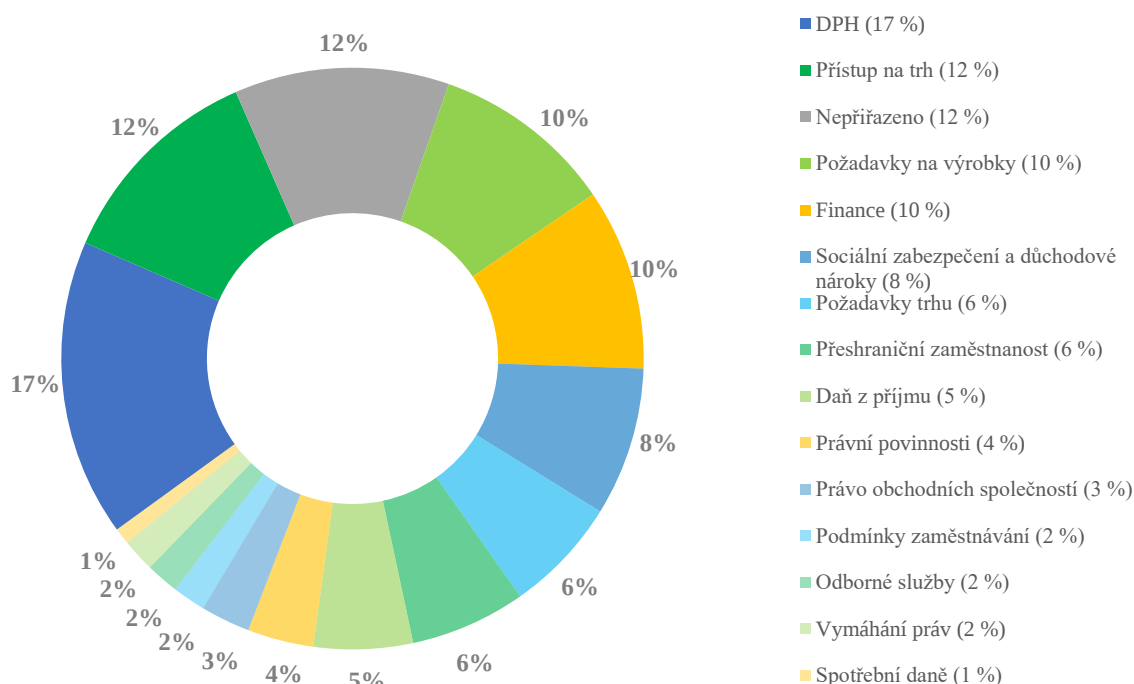
skutečných objemů. Na jednoznačné závěry o těchto trendech je možná ještě příliš brzy, a další důkazy vyplynou z údajů v budoucnosti.

1.1 Překážky na jednotném trhu

EU odstranila v průběhu let celou řadu překážek obchodu na jednotném trhu, ale zároveň se stále objevují nové překážky a zdroje roztržičnosti. Ze sledování překážek na jednotném trhu¹⁵, jakož i z analýz Evropského kulatého stolu pro průmysl¹⁶, EuroChambres¹⁷ a dalších zúčastněných stran vyplývá, že dochází k systematickému nárůstu překážek. Pro identifikaci vhodné politické reakce umožňující omezení těchto překážek je nezbytné provádět monitorování z různých úhlů pohledu.

Pokud jde o služby, zůstává jednotný trh i nadále roztržičný v důsledku kombinace regulačních a administrativních překážek. Mezi nejdůležitější regulační překážky patří právní požadavky na přístup k regulovaným povoláním a na společnosti, které mohou poskytovat služby, společně s rozdílnými pracovněprávními a daňovými předpisy. Mezi administrativní překážky patří složité požadavky na ohlašování vysílání pracovníků a potvrzování sociálního zabezpečení. Složitost práva obchodních společností a rozdíly mezi pravidly v různých členských státech, která se uplatňují při zakládání nového podniku nebo registraci dceřiné společnosti, zůstávají i nadále překážkou pro služby, které jsou závislé na blízkosti svých zákazníků.

Obrázek 2: Hlášené překážky podle kategorií, rozdělené mezi 15 nejvýznamnějších.

Zdroj: Přehled nástroje pro sledování překážek na jednotném trhu s využitím údajů z portálu Vaše Evropa, průzkumu zpětné vazby malých a středních podniků, systému SOLVIT a Your Europe – Poradenství (YEA) za období od roku 2022 do října 2024.

¹⁵ Nástroj pro sledování překážek na jednotném trhu byl vytvořen v rámci [nařízení o jednotné digitální bráně](#) s cílem shromažďovat údaje o překážkách na jednotném trhu od občanů a podniků: [Nástroj pro sledování překážek na jednotném trhu](#).

¹⁶ [Jednotný trh – Kompendium překážek – 13. února 2024](#).

¹⁷ Průzkum jednotného trhu provedený sdružením Eurochambres: [Překonávání překážek, vývoj řešení](#).

Přeshraniční pohyb zboží uvnitř EU často naráží na různé druhy překážek, jak ukazují údaje z nástroje pro sledování překážek na jednotném trhu. Například vnitrostátní požadavky na obaly a označování nutí výrobce vyrábět výrobky na míru konkrétním členským státům, místo aby poskytovali služby celému jednotnému trhu. Pod tlakem právních a administrativních překážek včetně získávání povolení a oprávnění je i přístup zboží na trh. Zúčastněné strany pravidelně informují o neregulačních překážkách, jako jsou teritoriální omezení nabídky¹⁸ (viz oddíl 1.4 níže o volném pohybu zboží). Jednou z překážek pro zboží je omezení přístupu na trh vzhledem k požadavkům systémů rozšířené odpovědnosti výrobců. Další tříštění jednotného trhu působí rovněž tržní požadavky stanovené členskými státy v oblasti vzájemného uznávání neharmonizovaného zboží a vývozu, přepravy a používání druhotných surovin. Na obrázku 2 je uveden přehled 15 hlavních překážek podle nástroje pro sledování překážek na jednotném trhu.

1.2 Provádění a prosazování na jednotném trhu

Členské státy EU a Komise nesou společnou odpovědnost za prosazování práva EU včetně toho, že zajistí dodržování pravidel jednotného trhu a prosazování práv občanů. Práce Komise na zajištění souladu zahrnuje tři hlavní aspekty: posílení prevence překážek, spolupráci s členskými státy a nápravná donucovací opatření.

Pokud jde o preventivní aspekt prosazování, Komise úzce spolupracuje s členskými státy, aby zajistila účinné provádění stávajících mechanismů oznamování a jejich transparentnost. V reakci na žádost členských států Komise spustila a dále rozvíjí tzv. jednotné oznamovací okno (Single Notification Window), což je online platforma, která poskytuje přehled jednotlivých oznamovacích postupů vyplývajících z odvětvových právních předpisů s významem pro jednotný trh a jednoduchý přístup k nim.

Pracovní skupina pro prosazování jednotného trhu (SMET) podporuje smysl Komise a členských států pro společnou odpovědnost za řádné provádění pravidel EU a za spolupráci při řešení konkrétních překážek na jednotném trhu. Zpráva skupiny SMET¹⁹ poskytuje ucelený přehled. Příkladem výsledků dosažených v posledních několika letech je odstranění více než 90 administrativních překážek při vydávání povolení pro větrnou a solární energii a podpora zavedení pěti osvědčených postupů při vydávání povolení, které pomáhají zvýšit investice do obnovitelné energie. Spolupráce v rámci skupiny SMET také snížila diskriminaci na základě IBAN v pěti oblastech (daně, sociální dávky, důchody, platby zdravotní péče a telekomunikace). Probíhá identifikace nových projektů skupiny SMET v dalších oblastech, jako jsou digitální služby, požadavky na balení a označování a vzájemné uznávání²⁰.

Pokud jde o nápravný aspekt prosazování jednotného trhu, situace se neustále zlepšuje. Podle srovnávacího přehledu výsledků v oblasti jednotného trhu²¹ došlo k dalšímu poklesu počtu řízení o nesplnění povinnosti v oblasti jednotného trhu (–6 % za poslední rok), která Komise zahájila proti členským státům EU za to, že řádně neprovedly právní předpisy EU²². Počet nesplnění povinnosti v jednotlivých členských státech se značně liší; nejvíce řízení o

¹⁸ Teritoriální omezení nabídky jsou překážky kladené soukromými dodavateli v dodavatelském řetězci, které mohou ovlivnit maloobchodníky nebo velkoobchodníky. Ty mohou maloobchodníkům nebo velkoobchodníkům ztížit nebo omezit možnost získávat zboží v jiných zemích EU, než ve které mají sídlo, a/nebo jim zabránit v distribuci (tj. dalším prodeji) zboží do jiných zemí EU, než ve které mají sídlo.

¹⁹ [Evropská komise \(zpráva skupiny SMET\).](#)

²⁰ [Zpráva skupiny SMET.](#)

²¹ [Srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu.](#)

²² [Srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu.](#) Bylo dosaženo snížení počtu dosud neuzavřených řízení o nesplnění povinnosti navzdory skutečnosti, že počet nově zahájených řízení se ve srovnání s předchozím vykazovaným obdobím zvýšil o 25 % (172 oproti 138).

nesplnění povinnosti v oblasti jednotného trhu se týká odvětví životního prostředí (35 %), dopravy (17 %) a energetiky (12 %). Komise rovněž pokračuje v prosazování práva EU v oblasti hospodářské soutěže proti protisoutěžnímu chování podniků, které vytváří překážky řádného fungování jednotného trhu. Pokud se členský stát dopustí závažného porušení práva EU, mohou jednotlivci dle Soudního dvora požadovat finanční odškodnění.

Deficit v dosažení souladu se oproti předchozím vysokým hodnotám pomalu snižuje, ale stále nedosahuje cílové hodnoty EU²³. Měří se jako podíl směrnic EU v oblasti vnitřního trhu provedených členskými státy do vnitrostátního práva, u nichž Komise zahájila řízení o nesplnění povinnosti z důvodu nesprávného provedení ve vnitrostátním právu (klíčový ukazatel výkonnosti 3). Deficit v dosažení souladu se nejprve výrazně zvýšil z 0,8 % v roce 2018 na nejvyšší hodnotu 1,4 % v roce 2020, ale v současné době pomalu klesá a v roce 2023 dosáhl hodnoty 0,9 %. Zůstává však výrazně vyšší, než je cíl EU stanovený na 0,5 %.

Akt pro odolnost a mimořádné situace na vnitřním trhu²⁴ posiluje připravenost na krize a reakci na ně tím, že řeší narušování dodavatelských řetězců a zlepšuje koordinaci mezi členskými státy. Komise provádí pohotovostní plány včetně simulací krizových situací a zdokonalených komunikačních nástrojů, aby zajistila bezproblémové fungování jednotného trhu pro občany, podniky a vlády.

1.3 Přeshraniční poskytování služeb na jednotném trhu

Odvětví služeb se na HDP a zaměstnanosti v EU podílí přibližně 70 %²⁵, ale jednotný trh služeb přesto stále nevyužívá svůj potenciál naplno. Přeshraniční obchod se službami je oproti obchodu se zbožím méně než třetinový²⁶, a na rozdíl od zboží nedosahuje vyšších hodnot než obchod se službami se zeměmi mimo EU. Růst produktivity práce ve službách zůstává rovněž i nadále nízký²⁷ a negativně ovlivňuje konkurenceschopnost jak samotného odvětví služeb, tak zpracovatelského průmyslu EU, neboť služby představují téměř 40 % přidané hodnoty ve zpracovatelském průmyslu²⁸.

Podle směrnice o službách, jejímž cílem je odstranit překážky investic a obchodu v oblasti přeshraničních služeb, mají členské státy značnou volnost při stanovování vlastních pravidel. To vede k velké rozmanitosti vnitrostátních pravidel. Přestože konkrétní vnitrostátní požadavky mohou být oprávněné a přiměřené z hlediska dosahování legitimních cílů veřejného zájmu, kladou překážky odborníkům a společnostem, kteří chtějí nabízet služby v jiných členských státech EU. Komise odhaduje, že navzdory počátečnímu omezení regulačních překážek po provedení směrnice o službách je přibližně 60 % těchto překážek stejného typu jako před 20 lety²⁹, přičemž vzájemné uznávání je omezené.

²³ Evropská komise – [Srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu](#).

²⁴ [Akt pro odolnost a mimořádné situace na vnitřním trhu](#).

²⁵ [Srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu, „Přístup ke službám a trhům služeb“](#).

²⁶ Důvodem jsou především překážky uvedené v oddíle 1.1 výše, jako je například regulace profesí a společností, které mohou poskytovat služby, rozdílné pracovní a daňové zákony, složité požadavky na ohlašování vysílání pracovníků a potvrzování sociálního zabezpečení.

²⁷ [ECB, Eurostat](#), Růst produktivity práce v EU ve službách je nižší než ve zpracovatelském průmyslu (0,96 % oproti 1,55 % v období 2010–2019). Růst hodinové produktivity práce ve službách v EU rovněž zaostává za USA (růst o 3,8 % oproti 12,4 % v období 2019–2024).

²⁸ Konsorcium ECSIP, Studie o vztahu mezi průmyslem a službami z hlediska produktivity a tvorby hodnot.

²⁹ [„30 years of single market – taking stock and looking ahead“ \(Třicet let jednotného trhu – hodnocení a výhled do budoucnosti\); Business Europe, Examples of Single Market barriers for businesses – 2023 \(Příklady překážek na jednotném trhu pro podniky – 2023\).](#)

Odvětví služeb, jako je například stavebnictví a maloobchod, jsou ekonomicky důležitá, ale jejich výkonnost nedosahuje plného potenciálu³⁰. Nabídku nového bydlení a renovaci evropského fondu budov zpomaluje složité regulační a administrativní prostředí se značnými rozdíly nejen mezi členskými státy, ale i v rámci členských států, což omezuje přeshraniční poskytování stavebních služeb. Další příklady zahrnují omezení týkající se zřizování maloobchodních provozoven a každodenních maloobchodních operací, která jsou významnou překážkou lepšího fungování maloobchodního odvětví a mají vedlejší účinky na dodavatelský řetězec a spotřebitele.

Členské státy omezují přístup k více než 5 700 regulovaným povoláním v EU³¹, což představuje přibližně 22 % pracovní síly³². Podíl pracovníků v regulovaných povoláních se v jednotlivých členských státech výrazně liší a pohybuje se od 14 % v Dánsku po 33 % v Německu³³. Regulace povolání může chránit cíle obecného zájmu, avšak za cenu toho, že domácími a jinými občany EU je znemožněno tato povolání vykonávat, pokud nesplňují požadavky vnitrostátních právních předpisů. Při pohledu na soubor profesí, které si společnosti běžně najímají jako externí poskytovatele služeb, jako jsou například účetní, architekti, stavební inženýři a právníci, se míra restriktivnosti značně liší, neboť některé členské státy neukládají žádná omezení, zatímco jiné výrazně omezují možnost, aby danou profesi vykonávali cizí státní příslušníci³⁴.

Pokud členský stát reguluje určité povolání, musí občané z jiných členských států absolvovat postup vedoucí k uznání jejich odborné kvalifikace. Díky procesům zavedeným podle směrnice o uznávání odborných kvalifikací³⁵ bylo více než 90 % z téměř 1 milionu žádostí o uznání vyřízeno kladně³⁶. Přesto se občané při snaze o uznání své odborné kvalifikace potýkají s praktickými problémy³⁷. Přetrvávajícím problémem je také pomalé a neúčinné uznávání kvalifikací státních příslušníků třetích zemí, které blokuje mobilitu, přispívá k překvalifikovanosti a omezuje integraci na trhu práce EU. Komise pracuje na možných řešeních, jak systém uznávání odborných kvalifikací zrychlit a zjednodušit.

Ohlašování vysílání pracovníků lze sice odůvodnit ochranou jejich práv, jedná se však o významnou administrativní překážku dočasného přeshraničního poskytování služeb. Komise spolupracuje s orgány členských států v rámci pracovní skupiny pro prosazování jednotného trhu s cílem zajistit odůvodněné a přiměřené povinnosti týkající se ohlašování. Komise dále navrhla nařízení o zřízení společného dobrovolného digitálního portálu s cílem zjednodušit ohlašování vysílání pracovníků, který by byl napojen na systém pro výměnu informací o vnitřním trhu (IMI)³⁸. To by společností umožnilo ohlašovat vysílání na jednom místě pro všechny země EU pomocí veřejného rozhraní, snížilo by to administrativní zátěž pro společnosti a vnitrostátní orgány a zároveň by to chránilo práva pracovníků.

³⁰ Například stavebnictví představuje 11 % HDP EU, ale na obchodu se službami uvnitř EU se podílí pouze 1 %. Hodinová produktivita práce ve stavebnictví činí přibližně 35 EUR na hodinu, což je o 30 % méně než ve zpracovatelském průmyslu.

³¹ [Databáze regulovaných povolání.](#)

³² [Measuring Prevalence and Labour Market Impacts of Occupational Regulation in the EU \(Stanovení míry regulace povolání a jejich dopadů na trh práce v EU\).](#)

³³ Tamtéž.

³⁴ Evropská komise, [Srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu](#), „Barriers to accessing professional services markets“ („Překážky v přístupu na trhy odborných služeb“); Databáze ukazatelů restriktivnosti EU (EURI).

³⁵ [Směrnice o uznávání odborných kvalifikací.](#)

³⁶ [Databáze regulovaných povolání.](#)

³⁷ Ačkoli se pro určitá povolání a odvětví používají postupy automatického uznávání založené na harmonizovaných minimálních požadavcích na odbornou přípravu nebo odbornou praxi, jejich rozsah v praxi je příliš omezený a postupy jsou velmi často i nadále složité a pomalé.

³⁸ [Návrh Komise](#) ze dne 13. listopadu 2024, kterým se zřizuje jednotný digitální portál pro ohlašování.

Odvětví poštovních služeb čelí problémům v důsledku strukturálního poklesu listovních zásilek a rostoucích jednotkových nákladů, které vytvářejí tlak na náklady na univerzální službu. Odvětví poštovních služeb má zásadní význam pro hospodářství a jednotný trh, neboť se podílí 0,8 % na HDP EU a zaměstnává 1,65 milionu lidí. Konkurenci v oblasti doručování balíků narušují noví účastníci trhu, zejména giganti v oblasti elektronického obchodování. Podle nedávné studie³⁹ se toto odvětví potýká s problémy, jako je rostoucí roztržitost právních předpisů a rozdílná úroveň kvality.

1.4 Přeshraniční pohyb zboží na jednotném trhu

Nový legislativní rámec (NLR) zlepšil konzistentnost právních předpisů EU týkajících se výrobků, ale potýká se s problémy. NLR zahrnuje výrobky, jako jsou baterie, strojní zařízení a osobní ochranné prostředky⁴⁰, a podporuje přibližně 80 % průmyslové výroby a 74 % výroby uvnitř EU. Hodnocení NLR v roce 2022 však odhalilo naléhavé problémy včetně možného zahraničního vlivu, nezákonných praktik a nedostatků v řešení digitalizace a oběhového hospodářství. Řešení těchto problémů je nezbytné pro zajištění soudržnosti a snížení nákladů pro hospodářské subjekty a orgány.

Volný pohyb zboží je ohrožen, pokud výrobky nesplňují požadavky na zdraví, bezpečnost a udržitelnost. Rámec EU pro dozor nad trhem se snaží tomuto stavu čelit a zahrnuje všechny nepotravinářské výrobky, na které se vztahují harmonizační právní předpisy. Tyto výrobky představují přibližně dvě třetiny obchodu se zbožím uvnitř EU. Komise podporuje a koordinuje činnosti vnitrostátních orgánů, které kontrolují soulad výrobků uváděných na trh EU, a financuje 36 probíhajících společných akcí v oblasti vymáhání právních předpisů v různých výrobních odvětvích, na něž se vztahují harmonizační právní předpisy Unie. V roce 2024 zaznamenaly donucovací orgány více než 36 916 šetření týkajících se nepotravinářských výrobků a přijaly opatření ve více než 23 389 případech s cílem chránit spotřebitele a zajistit rovné podmínky pro podniky.

Nové trendy v mezinárodním elektronickém obchodování a změny konfigurace dodavatelského řetězce vytvářejí tlak na celní kontroly, dozor nad trhem a orgány na ochranu spotřebitele. Počet balíčků dovezených do EU v rámci elektronického obchodu vzrostl z 1,1 miliardy v roce 2022 na 2,2 miliardy v roce 2023 a očekává se, že v roce 2024 dosáhne 4 miliard. V roce 2023 bylo na hranicích EU a na jednotném trhu zadrženo přibližně 152 milionů padělků, což představuje výrazný nárůst oproti 86 milionům v roce 2022⁴¹. Byly podniknuty významné kroky k řešení problému nevyhovujícího zboží, které se dostává na jednotný trh, a to i prostřednictvím online prodeje. Patří mezi ně provádění nařízení o dozoru nad trhem⁴² podporované sítí EU pro soulad výrobků s předpisy, přijetí nařízení o obecné bezpečnosti výrobků⁴³ s cílem posílit pravidla týkající se bezpečnosti výrobků a návrhy na reformu celní unie EU s cílem účinněji kontrolovat dovoz výrobků. Komise navíc přijímá opatření podle nařízení o digitálních službách.

Teritoriální omezení nabídky v maloobchodě a velkoobchodě tříští jednotný trh, omezují

³⁹ [Vnitřní trh, průmysl, podnikání a malé a střední podniky – Poštovní služby.](#)

⁴⁰ [Baterie: nařízení \(EU\) 2023/1542](#); strojní zařízení: [nařízení \(EU\) 2023/1230](#); osobní ochranné prostředky: [nařízení \(EU\) 2016/425](#).

⁴¹ To představuje obzvláštní problémy pro bezpečnost výrobků a dozor nad trhem, protože přibližně ¾ identifikovaných nebezpečných výrobků v EU pocházejí ze zemí mimo EU a ne na všechny spotřební výrobky se vztahuje požadavek, aby se v EU nacházel odpovědná osoba, kterou lze kontaktovat za účelem přijetí nápravných opatření. To má negativní dopad na rovné podmínky v EU.

⁴² [Nařízení \(EU\) 2019/1020.](#)

⁴³ [Nařízení \(EU\) 2023/988.](#)

výběr pro spotřebitele a přispívají ke značným cenovým rozdílům v celé EU⁴⁴. Tato omezení zavádějí výrobci velkých značek, aby maloobchodníkům značně ztížili nebo znemožnili nákup výrobků v jednom členském státě a jejich další prodej v jiném. Právo hospodářské soutěže je sice účinným nástrojem k postihování takových praktik⁴⁵, mnohé z nich však nespadají do jeho působnosti⁴⁶. Komise ve snaze nalézt řešení tohoto problému zahájila věcné šetření společně s členskými státy v rámci pracovní skupiny pro prosazování jednotného trhu, a zahájí dialog se zúčastněnými stranami z příslušných odvětví (maloobchodníci a velkoobchodníci, výrobci, spotřebitelé).

Harmonizované technické normy podporují volný pohyb zboží tím, že zajišťují, aby výrobky ve všech členských státech splňovaly požadavky na bezpečnost, kvalitu a výkonnost. Označení CE znamená, že výrobky jsou v souladu s harmonizovanými právními předpisy EU, což umožňuje jejich prodej v celé Evropě. Normy snižují překážky obchodu, zajišťují interoperabilitu výrobků a zvyšují konkurenceschopnost evropských podniků. Normalizační rámec někdy postrádá rychlost a pružnost, zejména pokud jde o nové hodnotové řetězce pro ekologickou a digitální transformaci. Je nanejvýš důležité podporovat rychlé vydávání norem a zapojení průmyslu EU do práce na normalizačních požadavcích v oblastech, které jsou klíčové pro konkurenceschopnost EU. Tyto prioritní oblasti se každoročně stanovují prostřednictvím ročního pracovního programu Unie pro oblast evropské normalizace⁴⁷. Komise v současné době posuzuje právní rámec evropské normalizace s cílem určit další postup.

Z hodnocení nařízení o označování textilií vyplývá, že se množí požadavky na označování. To zvyšuje složitost informací poskytovaných zákazníkům a rozděluje jednotný trh. Vyplývá z něho rovněž závěr⁴⁸, že stávající regulační rámec na evropské úrovni nezahrnuje informace týkající se recyklace a nefyzického, tj. digitálního označování.

1.5 Regulační zátěž na jednotném trhu

Podniky vnímají regulační zátěž v Evropě jako příliš velkou, přičemž 32 % firem v EU považuje předpisy za „hlavní překážku“ své investiční činnosti. Dalších 34 % společností v EU považuje regulaci za menší překážku, což znamená, že celkem dvě třetiny společností se domnívají, že nadměrná regulace znamená překážku pro jejich investice⁴⁹. Naproti tomu v USA označuje „obchodní předpisy“ za hlavní překážku investic pouze 21 % společností. Vnímání zátěže vládní regulace ze strany podniků v EU je v porovnání s loňským rokem v podstatě stabilní, s mírným zlepšením z 3,4 v roce 2019 na 3,9 v roce 2023⁵⁰, i když je stále příliš zatěžující (viz klíčový ukazatel výkonnosti 4).

41 % společností považuje zvýšenou regulační zátěž za hlavní rizikový faktor, který negativně ovlivňuje atraktivitu EU jako místa pro přímé zahraniční investice (PZI)⁵¹. Tím lze částečně vysvětlit výrazný pokles podílu EU na ročních globálních tocích přímých

⁴⁴ Nezávislá studie provedená pro Evropskou komisi v roce 2020 odhadla, že pokud by byla teritoriální omezení nabídky odstraněna, mohli by spotřebitelé při nákupu některých výrobků ušetřit až 14,1 miliardy EUR ročně.

⁴⁵ Dne 23. května 2024 uložila Komise pokutu ve výši 337,5 milionu EUR společnosti Mondelez za bránění přeshraničnímu obchodu s čokoládou, sušenkami a kávovými produkty. Komise již dříve v roce 2019 uložila společnosti AB InBev pokutu ve výši 200 milionů EUR za omezování přeshraničního prodeje piva.

⁴⁶ Právo EU v oblasti hospodářské soutěže se použije pouze v případech, že daná teritoriální omezení nabídky jsou součástí protisoutěžních dohod nebo pokud je jednostranně provádí dominantní provozovatel.

⁴⁷ [Roční pracovní program Unie pro oblast evropské normalizace na rok 2024](#).

⁴⁸ [Průzkum nařízení \(EU\) 1007/2011](#). Např. „Navíc jsou vyvíjena nová vlákna, složitost a rychlost se zvyšuje a zrychluje se dostupnost nových recyklačních technologií, což vyžaduje lepší identifikaci vláken“, „technologie digitálního označování jsou nyní snadno dostupné a cenově přijatelné“.

⁴⁹ EIB, [Překážky v EU v oblasti investic](#).

⁵⁰ Na stupnici od 1 do 7, kde 1 = extrémně složité a 7 = extrémně snadné.

⁵¹ Ernst & Young, [Europe Attractiveness Survey 2024 \(Průzkum atraktivnosti Evropy z roku 2024\)](#).

zahraničních investic z 36 % (2019) na 4 % (2023)⁵². Regulační zátěž je mimořádně obtížná zejména pro malé a střední podniky. 28 % malých a středních podniků v EU uvádí, že více než 10 % jejich zaměstnanců má za úkol zabývat se posuzováním a dodržováním regulačních požadavků a norem⁵³. Například povolovací postupy pro nová nebo modernizovaná výrobní zařízení mohou být časově náročné, nákladné a vyžadovat interakci s mnoha orgány veřejné správy. Dalšími oblastmi, které společnosti opakovaně uvádějí jako obzvláště zatěžující, je vysílání pracovníků, podávání zpráv o udržitelnosti podniků a právní předpisy týkající se chemických látek.

1.6 Digitální nástroje pro jednotný trh

Hospodářské subjekty uvádějí obtíže spojené s přístupem k informacím a vyřizováním administrativních formalit online. Mezi hlavní problémy podle nedávných průzkumů⁵⁴ patří obtížný přístup k informacím o pravidlech a požadavcích a příliš složité administrativní postupy. Tento problém lze řešit pomocí digitálních nástrojů, které usnadňují přístup a snižují administrativní zátěž. Například jednotná digitální brána je iniciativa EU v oblasti elektronické správy, která již nyní slouží jako jednotné kontaktní místo pro občany a podniky, kteří chtějí pracovat, studovat nebo podnikat v jiné zemi EU. Její působnost se postupně rozšířila o další oblasti a legislativní iniciativy⁵⁵. Ještě je však třeba dosáhnout významného pokroku, zejména pokud jde o zpřístupnění postupů přeshraničním uživatelům.

Roztříštěná spolupráce mezi orgány členských států a Evropskou komisí může narušit účinné provádění práva EU. Důležitou roli při usnadňování spolupráce a rychlé výměny informací mezi více než 12 000 orgány veřejné správy v celé Evropě hraje systém pro výměnu informací o vnitřním trhu (IMI). V loňském roce byla do systému IMI začleněna databáze regulovaných povolání. Další využití systému IMI, jako je například navrhované zřízení jednotného digitálního portálu pro ohlašování vysílání pracovníků, by mohla vést k dalšímu snížení administrativní zátěže.

Další komplikace administrativních procesů pro podniky vyplývá z nedůsledného zavádění elektronické fakturace, zejména při postupech pro zadávání veřejných zakázek. Směrnice o elektronické fakturaci při zadávání veřejných zakázek⁵⁶ ukládá všem veřejným zadavatelům v Evropě přijímat a zpracovávat elektronické faktury, které vyhovují této normě. Podíl evropských podniků, které zasílají elektronické faktury, se zvýšil z 10,3 % v roce 2013 na 32,2 % v roce 2020.

Nedostatek komplexních a dostupných informací o životním cyklu výrobků brání transparentnosti a úsilí o udržitelnost. Digitální pas výrobku vytvořený na základě nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků, které je v platnosti od července 2024, bude po svém vytvoření a zprovoznění poskytovat komplexní informace o životním cyklu výrobku včetně dokumentace o shodě, bezpečnostních pokynů a pokynů k likvidaci výrobku.

A konečně interoperabilita veřejného sektoru umožňuje správním orgánům spolupracovat a poskytovat veřejné služby přes hranice zemí, odvětví i organizací.

⁵² [Evropská komise – Srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu; UNCTAD.](#)

⁵³ Evropská investiční banka, [EIB Investment Survey 2024 \(Investiční průzkum EIB 2024\).](#)

⁵⁴ Viz například průzkum jednotného trhu provedený sdružením Eurochambres v roce 2024, [Překonávání překážek, vývoj řešení.](#)

⁵⁵ V nedávné době byla tato oblast působnosti rozšířena o nařízení o evropské správě dat, nařízení o krátkodobých pronájmech ubytování, akt o průmyslu pro nulové čisté emise a akt o kritických surovinách. V současnosti jsou projednávány návrhy na začlenění směrnice o rámci pro evropská přeshraniční sdružení, směrnice o řídicích průkazech a směrnice o dokládání a sdělování výslovných environmentálních tvrzení.

⁵⁶ [Směrnice 2014/55/EU.](#)

Přeshraniční interoperabilita může podnikům ušetřit 5,7 až 19,2 miliardy EUR ročně⁵⁷.

1.7 Malé a střední podniky

Malé a střední podniky v EU (99,8 % podniků) tvoří jádro ekonomické struktury EU, avšak ekonomické prostředí je pro ně stále náročné. Jak vyplývá z přezkumu výkonnosti malých a středních podniků z roku 2024 provedeného GŘ GROW, poklesla reálná přidaná hodnota malých a středních podniků v roce 2023 o 1,6 % a v roce 2024 se odhaduje další pokles o 1,0 %. Produktivita malých a středních podniků vykazuje ve srovnání s velkými podniky trend nesprávným směrem: v roce 2008 činila produktivita malých a středních podniků přibližně 68 % produktivity velkých podniků, ale v roce 2024 tento podíl klesl na 60 %⁵⁸.

Malé a střední podniky zůstávají i nadále motorem růstu a inovací v Evropě. Většina rozvíjejících se podniků v EU, které se vyznačují rychlým růstem a vysokou produktivitou, jsou malé a střední podniky⁵⁹. Mikropodniky a malé a střední podniky s méně než 10 zaměstnanci vytvořily v posledních třech letech téměř 4 miliony pracovních míst, a růst pracovních míst v malých a středních podnicích v roce 2023 byl v 11 ze 14 průmyslových ekosystémů rychlejší než růst ve velkých podnicích⁶⁰.

Malé a střední podniky brzdí čtyři hlavní problémy: regulační překážky nebo administrativní zátěž, zpožděné platby, přístup k financím a dovednosti⁶¹. 35 % malých a středních podniků považuje za hlavní překážku při zavádění opatření k účinnému využívání zdrojů složité administrativní nebo právní postupy⁶², zatímco dostupnost kvalifikovaných pracovníků považuje za nejdůležitější problém 29 % malých a středních podniků⁶³. Navíc se neustále zhoršuje platební situace v Evropě: skutečné doby plateb v transakcích B2B vzrostly z 52 dnů v roce 2022 na 62 dnů v roce 2024. Nedostatečná dynamika v segmentu malých a středních podniků je důsledkem pomalejšího celkového růstu ekonomiky, ale také známkou toho, že rozšiřování je stále náročnější a že je možné ještě navýšit úspory z rozsahu na jednotném trhu.

1.8 Možné rozšíření a začlenění kandidátských zemí do jednotného trhu

Hospodářské začlenění kandidátských zemí do jednotného trhu EU je klíčovou prioritou Komise⁶⁴. Usnadňuje obchodní a investiční toky, což v konečném důsledku podporuje hospodářský růst v EU i v kandidátských zemích. Komise toto začleňování i nadále podporuje tím, že sleduje pokrok kandidátských zemí při sladění jejich právních předpisů s právem EU a pomáhá jim při politických a hospodářských reformách. Očekává se, že začlenění dalších ekonomik do jednotného trhu pozitivně ovlivní klíčová odvětví, jako jsou například suroviny, strojírenství a cestovní ruch.

Iniciativy v oblasti posílení vazeb s Ukrajinou a Moldavskem zahrnují začlenění právních předpisů týkajících se vybraných průmyslových odvětví. Role EU jako klíčového obchodního partnera obou těchto zemí od roku 2022 neustále roste a nyní tvoří více než 50 %

⁵⁷ [Posouzení dopadů nařízení o interoperabilitě Evropy.](#)

⁵⁸ [Přezkum výkonnosti malých a středních podniků.](#)

⁵⁹ [OECD, Pomoc malým a středním podnikům při rozšiřování.](#)

⁶⁰ Evropská komise, [Přehled výkonnosti malých a středních podniků 2024.](#)

⁶¹ Malé a střední podniky uváděly jako své nejpálčivější problémy (průzkum umožňoval uvést jich více) následující skutečnosti: regulační překážky nebo administrativní zátěž (55 %), zpoždění plateb (35 %), nedostatečnou likviditu a přístup k financím (21 %) a dovednosti včetně manažerských dovedností (17 %). Zdroj: Eurobarometr 486, Balíček opatření na pomoc malým a středním podnikům.

⁶² Bleskový průzkum Eurobarometr 549 na téma „Malé a střední podniky, účinné využívání zdrojů a zelené trhy“.

⁶³ Průzkum o přístupu podniků k financování z roku 2023 (SAFE).

⁶⁴ Evropská komise, [Předvstupní reformy a přezkumy předvstupní politiky.](#)

jejich celkového obchodu. S Ukrajinou je každoročně pořádán dialog o průmyslové spolupráci; v březnu 2024 představila ukrajinská vláda plán pro Ukrajinu⁶⁵, což je seznam reforem a investic, které by tuto zemi přiblížily k EU a k jednotnému trhu. Komise v rámci možných dohod o posuzování shody a akceptaci průmyslových výrobků (dále jen „ACAA“) posiluje správní kapacity kandidátských zemí, aby jim pomohla provádět právní předpisy EU týkající se průmyslového zboží. Cílem je zajistit postupné začleňování kandidátských zemí do jednotného trhu EU a hospodářských hodnotových řetězců.

Podpora hospodářského rozvoje v sousedství EU může být prospěšná i pro EU samotnou, neboť nabízí obchodní příležitosti. Plán růstu pro západní Balkán⁶⁶ nabízí postupné začleňování do jednotného trhu zboží a služeb EU a hlubší napojení na dodavatelské řetězce EU. Vytvoření společného regionálního trhu pro západní Balkán v souladu s pravidly EU by mohlo v příštím desetiletí způsobit zdvojnásobení ekonomik tohoto regionu.

---

⁶⁵ Rada Evropské unie, [Plán pro Ukrajinu](#).

⁶⁶ Evropská komise, [Plán růstu pro západní Balkán](#), přijatý dne 8. listopadu 2023.

ODDÍL 2 – Překlenutí rozdílu v oblasti inovací

2.1 Výzkum a inovace

Klíčový ukazatel výkonnosti	Co měří	Cíl	Poslední hodnota pro EU
Klíčový ukazatel výkonnosti 5: Výdaje na výzkum a vývoj	Celkové soukromé a veřejné výdaje na výzkum a vývoj jako podíl na HDP.	> 3% do roku 2030	2,22 % (v roce 2023) 2,21 % (v roce 2022)
Klíčový ukazatel výkonnosti 6: Patentové přihlášky	Patentové přihlášky na milion obyvatel		152,8 (v roce 2023) 151,8 (v roce 2022)
Klíčový ukazatel výkonnosti 7: Investice rizikového kapitálu	Investice rizikového kapitálu (jako podíl na HDP)		0,05 % (v roce 2023) 0,09 % (v roce 2022)

Výdaje na výzkum a vývoj a vytváření duševního vlastnictví jsou důležitými ukazateli inovační kapacity hospodářství EU. V dnešní znalostní ekonomice má duševní vlastnictví zásadní význam pro obchodní úspěch a je signálem inovativnosti firem. Začínající podniky mají desetkrát větší šanci získat rizikový kapitál v počáteční fázi, pokud mají registrované patenty nebo ochranné známky. Práva duševního vlastnictví jsou také spojena s pravděpodobností úspěšného odchodu, která je o 200 % vyšší⁶⁷. Nehmotný majetek navíc tvoří 90 % tržní hodnoty společností v rámci indexu S&P 500⁶⁸.

Výdaje na výzkum a vývoj rostly v posledních letech jen velmi pomalu, a to na 2,2 % HDP v roce 2023 oproti 2,1 % v roce 2015⁶⁹. Tato hodnota je i nadále nižší než cíl EU, kterým je věnovat na výzkum a vývoj 3 % HDP. Výdaje na výzkum a vývoj navíc zůstávají nižší než u srovnatelných zemí, přičemž EU i nadále předstihují Jižní Korea (5,2 %), USA (3,6 %), Japonsko (3,4 %) a Čína (2,6 %) ⁷⁰ (klíčový ukazatel výkonnosti 5).

Podíl Evropy na celosvětových patentových přihláškách mezi lety 2000 a 2021 poklesl z 30 % na 17 %, ačkoli v absolutních číslech zůstal stabilní⁷¹ (klíčový ukazatel výkonnosti 6). Podniky v EU, zejména malé a střední podniky, nedostatečně využívají možnosti formální ochrany svého duševního vlastnictví, jako jsou patenty, ochranné známky a průmyslové vzory. Pouze 9 % malých a středních podniků vlastní registrované duševní vlastnictví, zatímco u velkých společností je to více než 55 %.

Technologická základna EU je sice diverzifikovanější než technologická základna ostatních velkých ekonomik, ale je nepoměrně více specializovaná na méně složité technologie než její protějšky. To naznačuje, že se může jednat o určitou past středních technologií, která brání EU ve vstupu do nových technologicky náročných odvětví a v jejich rozvoji, což podryvá budoucí růstový potenciál. Pokud se podíváme na 50 největších světových investorů do výzkumu a vývoje v jednotlivých odvětvích v roce 2023 uvedených ve srovnávacím přehledu týkajícím se investic průmyslových podniků do výzkumu a vývoje z roku 2024, zjistíme, že společnosti z EU vedou v automobilovém průmyslu (61% podíl na celkovém počtu, USA 18 %, Čína 5 %, Japonsko 15 %), zatímco v ostatních technologicky

⁶⁷ Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví, „[Patenty, ochranné známky a financování startupů](#)“.

⁶⁸ Sun, Review of the Importance of Technology Company Valuation and Commonly Used Methods (Přehled významu oceňování technologických společností a běžně používaných metod), svazek 189, s. 30.

⁶⁹ Eurostat, [Výdaje na výzkum a vývoj](#).

⁷⁰ Pozn.: Hodnoty srovnatelných zemí z celého světa pocházejí z roku 2021: Světová banka, [Výdaje na výzkum a vývoj \(% HDP\) | Údaje](#).

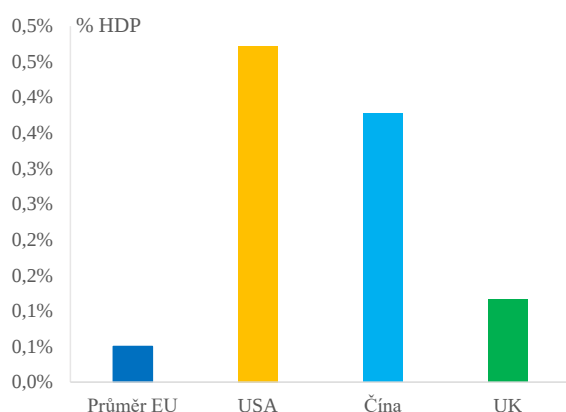
⁷¹ Evropská komise – GŘ RTD, [Výkonnost EU v oblasti vědy, výzkumu a inovací v roce 2024](#), s. 83.

náročných odvětvích investoři z EU zaostávají: zdravotnictví (EU 14 % oproti USA 51 %, Japonsko 4 %); IKT hardware (EU 8 % oproti USA 55 %, Čína 15 %); IKT software (EU 4 % oproti USA 82 %, Čína 10 %, Japonsko 4 %)⁷². Výsledky EU v oblasti inovací se za posledních deset let mírně zlepšily (o 8 %), ale stále jsou nižší než v USA, Spojeném království a Japonsku, přičemž Čína tuto úroveň rychle dohání s 28% nárůstem za stejné období⁷³.

Společnosti a univerzity se potýkají s obtížemi při počátečním zavádění a komercializaci svého výzkumu. Například jen asi třetina patentovaných vynálezů registrovaných evropskými univerzitami je komerčně využívána⁷⁴. To je zpravidla připisováno slabým vazbám spolupráce mezi podniky a akademickou obcí, nejednotným pravidlům správy duševního vlastnictví a izolované akademické kariéry bez dostatečných pobídek pro komercializaci a podnikání. Na straně podniků čelí společnosti při snaze o komercializaci svých inovací chráněných duševním vlastnictvím mnoha výzvám, jako je například roztržité prostředí správy duševního vlastnictví a nedostatek soukromého kapitálu.

Investice rizikového kapitálu poklesly z již tak nízké úrovně: z 0,09 % HDP v roce 2022 na 0,05 % v roce 2023 (viz klíčový ukazatel výkonnosti 7 a obrázek 3). Expanze mnoha inovativních a rychle rostoucích společností je závislá na rizikovém kapitálu v podobě rizikových investic. Trh rizikového kapitálu v EU (měřený podílem investic rizikového kapitálu na HDP) zůstane podle odhadů i nadále desetkrát menší než trh v USA a sedmkrát menší než trh v Číně. Mnoho vysoce inovativních evropských společností je proto omezováno limitovaným přístupem ke kapitálu, což je často vede k tomu, aby hledaly financování v zahraničí nebo se přesunuly do příznivějších finančních prostředí, jako jsou například USA. Například v letech 2017–2023 téměř 90 % hodnoty rizikového kapitálu v pokročilých výrobních odvětvích směřovalo do amerických nebo čínských firem (47 %, resp. 39 %), zatímco do firem se sídlem v EU směřovala pouze 4 % rizikového kapitálu získaného v tomto odvětví v celosvětovém měřítku⁷⁵.

Obrázek 3: Investice rizikového kapitálu jako podíl na HDP v roce 2023

Zdroje: Invest Europe; Eurostat; OECD; Statista

Rozpočet EU obsahuje celou řadu programů, které fungují jako důležité páky pro veřejné a soukromé investice a pro úsilí v oblasti výzkumu. Například program InvestEU již uvolnil 218 miliard EUR na investice pro inovativnější a konkurenceschopnější EU. Program Horizont Evropa poskytuje v letech 2021–2027 na výzkum a inovace 93,5 miliardy EUR a Inovační fond podporuje inovativní nízkouhlíkové technologie (viz oddíl 3.2). Ačkoli jsou v rozpočtu EU k dispozici značné možnosti financování, výdaje EU jsou rozděleny do příliš mnoha programů; to ještě zvyšuje složitost a nepružnost, která je překážkou a

⁷² Evropská komise – GR RTD & JRC, [Srovnávací přehled investic průmyslu do výzkumu a vývoje v EU](#).

⁷³ Evropská komise, Tracking country innovation performance: [The Innovation Output Indicator 2023](#) (Sledování inovační výkonnosti zemí: ukazatel výstupů v oblasti inovací za rok 2023).

⁷⁴ Bývalý premiér Draghi, „Budoucnost evropské konkurenceschopnosti – Strategie konkurenceschopnosti pro Evropu“, část B, s. 244.

⁷⁵ [Evropská komise, Strategic Insights into the EU's Advanced Manufacturing Industry, Report \(2024\) \(Zpráva o strategickém pohledu na vyspělý výrobní průmysl EU z roku 2024\)](#).

brzdou posilování prostřednictvím rozsahu, o něž usiluje sdružování zdrojů za účelem financování významných projektů na úrovni EU⁷⁶.

V roce 2024 byla zřízena Platforma strategických technologií pro Evropu (STEP), jejímž cílem je řídit prioritní projekty, technologie a odvětví financované EU. Podporuje investice a zvyšuje podporu vývoje a výroby inovativních a strategických technologií v Evropě. STEP získává a řídí financování v rámci 11 programů EU pro digitální technologie a inovace v oblasti hlubokých technologií, čistých technologií, technologií účinně využívajících zdroje a biotechnologií. Komise již v rámci platformy STEP zveřejnila přibližně 30 výzev k podávání návrhů v celkové výši více než 8,5 miliardy EUR, a členské státy přeměrovaly na projekty STEP více než 6 miliard EUR.

2.2 Digitalizace

Klíčový ukazatel výkonnosti	Co měří	Cíl	Poslední hodnota pro EU
Klíčový ukazatel výkonnosti 8: Digitální intenzita v malých a středních podnicích ⁷⁷	Podíl společností v EU s alespoň základní úrovní digitální intenzity. To znamená využívání alespoň čtyř z dvanácti vybraných digitálních technologií (např. technologie umělé inteligence; tržby v elektronickém obchodě tvoří alespoň 1 % celkového obrátu atd.), jak je definováno v politickém programu Digitální dekáda.	90 % do roku 2030,	57,7 % (v roce 2023) 54,8 % (v roce 2021)
Klíčový ukazatel výkonnosti 9: Zavádění digitálních technologií ve společnostech	Podíl evropských společností, které využívají služby cloud computingu, analýzu dat a/nebo umělou inteligenci. Cíl stanovený v politickém programu Digitální dekáda.	75 % do roku 2030,	Služby cloud computingu: 38,9 % (v roce 2023) 34,0 % (v roce 2021) Analýza dat: 33,2 % (v roce 2023) Data velkého objemu: 14,2 % (v roce 2020) ⁷⁸ Umělá inteligence: 8,0 % (v roce 2023) 7,6 % (v roce 2021)

EU je v digitální oblasti pozadu za svými konkurenty. Sídli zde například jen 263 jednorožců, zatímco v USA jich je 1539 a v Číně 387. EU si udržuje konkurenceschopné postavení v oblastech, jako je vyspělá výroba a zařízení pro mobilní sítě, ale nedokázala udržet krok s globálními konkurenty jak v hardwarovém, tak v softwarovém segmentu odvětví informačních a komunikačních technologií (IKT). Zatímco podíl EU na celosvětovém trhu IKT se za posledních deset let snížil o polovinu (na 10,8 %), podíl USA se o třetinu zvýšil (na 38 %)⁷⁹. Znalostní základna EU pro vývoj digitálních technologií se navíc z velké části nachází mimo Unii, přičemž na mimounijní citace patentů připadá téměř 70 % digitálních patentových přihlášek⁸⁰.

Digitální intenzita malých a středních podniků a zavádění digitálních technologií v

⁷⁶ Bývalý premiér Draghi, „Budoucnost evropské konkurenceschopnosti – Strategie konkurenceschopnosti pro Evropu“.

⁷⁷ Evropská komise, [zpráva o stavu digitální dekády](#).

⁷⁸ Kvůli změně definice nejsou části klíčového ukazatele výkonnosti 16 měřicí datovou analytiku v roce 2023 a data velkého objemu v roce 2020 plně srovnatelné.

⁷⁹ Statista, [ICT global market share worldwide 2023 \(Podíly na světovém trhu IKT v roce 2023\)](#).

⁸⁰ Evropská komise, GR JRC, [The geography of EU green and digital inventions and their knowledge sources, 2023 \(Geografie ekologických a digitálních vynálezů v EU a jejich zdroje znalostí\)](#).

podnicích se dosud nezvyšuje dostatečně rychle. V roce 2023 mělo 57,7 % malých a středních podniků v EU alespoň základní úroveň digitální intenzity, což představuje nárůst oproti stavu před dvěma lety, ten však není dostatečně rychlý na to, aby se udržel na cestě k cíli dosáhnout do roku 2030 základní digitální intenzity 90 %. (klíčový ukazatel výkonnosti 8). Podíl společností v EU s více než deseti zaměstnanci, které zavedly klíčové digitální technologie, rovněž vzrostl: 33,2 % společností využívá datovou analýzu, 38,9 % cloud a 8 % společností zavedlo do svých aktivit umělou inteligenci⁸¹, ale ani tato čísla nedosahují trajektorie potřebné k dosažení cíle 75% využití v roce 2030 (klíčový ukazatel výkonnosti 9).

Zavádění pokročilé výroby v tradičních odvětvích, jako je aditivní výroba a robotika, je dosud příliš pomalé. Hustota robotů v EU činí 22 kusů na 1000 zaměstnanců, což je méně než v USA (29) a výrazně méně než v Jižní Koreji (101), Číně (47) a Japonsku (42)⁸².

Nejvíce převratný a slibný technologický pokrok se bude týkat umělé inteligence (AI), kde Evropa v současnosti zaostává. EU dosud nedokázala využít sílu, kterou může přinést jednotný trh s cílem umožnit rozsáhlý přístup k volným tokům dat a silné vyhlídky na rozšíření, což obojí jsou předpoklady úspěšného technologického průmyslu. Podniky zahajují významné investice do umělé inteligence, z nichž největší podíl připadá na americké společnosti. Očekává se, že hodnota tohoto odvětví vzroste do roku 2030 více než desetinásobně⁸³. EU v zájmu zlepšení podmínek pro vývoj technologií rozšiřuje svou špičkovou světovou infrastrukturu vysoce výkonné výpočetní techniky a vytváří „továrny na umělou inteligenci“, které slouží firmám jako jednotné kontaktní místo pro trénování a vývoj modelů umělé inteligence.

Větší využívání digitálních technologií ve výrobě může podstatně zvýšit produktivitu celé ekonomiky. Využívání technologie je stejně důležité jako její vývoj a představuje snadno dostupnou možnost v porovnání s náročnějším úsilím rychle dohnat USA a Čínu, které jsou ve vývoji umělé inteligence již daleko napřed. Klíčem k posílení ekonomiky jako celku bude podpora zavádění vyspělých digitálních technologií v průmyslu, službách a veřejném sektoru.

2.3 Dovednosti a vzdělání

Klíčový ukazatel výkonnosti	Co měří	Cíl	Poslední hodnota pro EU
Klíčový ukazatel výkonnosti 10: Míra zaměstnanosti	Podíl zaměstnaných osob v produktivním věku.	78 % do roku 2030	75,3 % (v roce 2023) 74,6 % (v roce 2022)
Klíčový ukazatel výkonnosti 11: Účast dospělých ve vzdělávání a odborné přípravě	Podíl dospělé populace, která se alespoň jednou ročně účastní vzdělávání a/nebo odborné přípravy.	60 % do roku 2030,	39,5 % (v roce 2022) 37,4 % (v roce 2016)
Klíčový ukazatel výkonnosti 12: Specialisté v oboru IKT	Podíl specialistů v oboru IKT na celkové zaměstnanosti	20 milionů specialistů v oboru IKT, cca 10 % celkové zaměstnanosti	9,8 milionu, 4,8 % zaměstnanosti (v roce 2023) 9,4 milionu, 4,6 % zaměstnanosti (v roce 2022)
Klíčový ukazatel výkonnosti 13: Hodnocení	výsledky patnáctiletých v testech OECD PISA v oblasti matematiky,		Matematika: 474 (v roce 2022)

⁸¹ Eurostat, [Digitalisation in Europe – 2024 edition](#) (Digitalizace v Evropě, vydání z roku 2024).

⁸² International Federation of Robotics, [Global Robot Density in Factories Doubled in Seven Years](#) (Globální hustota robotů v továrnách se za sedm let zdvojnásobila).

⁸³ Výzkumná služba Evropského parlamentu, [AI investment: EU and global indicators](#) (Investice do umělé inteligence: EU a globální ukazatele).

PISA	čtení a přírodních věd. Vysoké skóre znamená lepší výkonnost.		Matematika: 492 (v roce 2018) Čtení: 475 (v roce 2022) Čtení: 488 (v roce 2018) Přírodní vědy: 484 (v roce 2022) Přírodní vědy: 488 (v roce 2018)

Zatímco míra zaměstnanosti v EU se neustále přibližuje k cíli na rok 2030 stanovenému na 78 %⁸⁴ (klíčový ukazatel výkonnosti 10), výsledky vzdělávání na středních školách zaostávají. Míra zaměstnanosti v EU v roce 2023 přesáhla 75 %, což znamenalo zvýšení oproti 72 % v roce 2018⁸⁵. Tento výsledek zhruba odpovídá USA, ale je nižší než trendy v Japonsku a Spojeném království⁸⁶. Evropa zároveň čelí problému v oblasti vybavení mladých lidí základními dovednostmi. Průměrná hodnocení PISA sledující výsledky patnáctiletých v matematice, čtení a přírodních vědách se ve všech oborech snížila, což znamená pokračování klesajícího trendu zaznamenaného v předchozích šetřeních. Studenti v EU dosahují horších výsledků než jejich vrstevníci ve Spojeném království, USA, Japonsku a Číně⁸⁷ (klíčový ukazatel výkonnosti 13). Zvýšená účast žen na trhu práce pomáhá řešit nedostatek kvalifikovaných pracovníků, ale rozdíly v zaměstnanosti žen a mužů se v posledních letech snížily jen nepatrně.

Rychle se vyvíjející charakter trhu práce společně s demografickými změnami zdůrazňují potřebu vybavit Evropany novými dovednostmi. Přesto více než 70 % podniků uvádí, že nedostatek správných dovedností je brzdou pro jejich investice, a téměř čtyři z pěti malých a středních podniků uvádějí, že mají potíže s hledáním pracovníků se správnou kvalifikací⁸⁸. Tento problém je ještě umocněn tím, že pokud nedojde ke kompenzačním posunům, bude se dle předpokladu počet obyvatel Evropy v produktivním věku od současnosti do roku 2050 snižovat v průměru přibližně o jeden milion lidí ročně⁸⁹. Přestože panuje vysoká a stále rostoucí poptávka po dovednostech v oblasti informačních a komunikačních technologií, odhaduje se, že základní nebo lepší než základní digitální dovednosti má pouze 56 % obyvatel⁹⁰, což poukazuje na potřebu změny kvalifikace a prohlubování dovedností pracovních sil. 45 % malých a středních podniků uvádí, že nedostatek dovedností brzdí jejich schopnost zavádět nebo efektivně využívat digitální technologie⁹¹. Počet odborníků v oboru informačních a komunikačních technologií v roce 2023 dosáhl 10 milionů, což představuje 4,8 % celkové zaměstnanosti⁹² a pokračuje směrem k cíli, kterým je 10% podíl odborníků v oboru informačních a komunikačních technologií na pracovní síle do roku 2030 (klíčový ukazatel výkonnosti 12). Přesto se vzdělávání nebo odborné přípravy účastní pouze 39,5 % dospělé populace (klíčový ukazatel výkonnosti 11), což poukazuje na potřebu podporovat celoživotní učení. Evropský sociální fond přispívá na změny kvalifikace a prohlubování dovedností pracovních sil rozpočtem 142,7 miliardy EUR na období 2021–2027. V reakci na nedostatek

⁸⁴ Cíl stanovený v Akčním plánu pro evropský pilíř sociálních práv.

⁸⁵ Eurostat, [Zaměstnanost a aktivita podle pohlaví a věku – roční údaje](#).

⁸⁶ OECD, [Míra ekonomické aktivity](#).

⁸⁷ OECD, [výsledky PISA 2022](#).

⁸⁸ Evropská komise, [Digital skills and jobs \(Digitální dovednosti a pracovní místa\)](#).

⁸⁹ [Employment and social developments in Europe 2023 \(Zaměstnanost a sociální vývoj v Evropě 2023\) – Úřad pro publikace EU](#).

⁹⁰ Eurostat, [Digitalisation in Europe 2024 edition \(Digitalizace v Evropě, vydání z roku 2024\)](#).

⁹¹ [Evropský rok dovedností – Nedostatek v oblasti dovedností, strategie náboru a udržení zaměstnanců v malých a středních podnicích. Zpráva \(září 2023\) | Evropská komise \(europa.eu\)](#).

⁹² Eurostat, [ICT specialists in employment \(Zaměstnání odborníků na IKT\)](#).

dovedností v kriticky důležitých odvětvích, jako jsou technologie pro nulové čisté emise, kybernetická bezpečnost a stavebnictví, byly ve spolupráci s podnikatelskou sférou zahájeny akademie průmyslu šité na míru.

ODDÍL 3 – Dekarbonizace průmyslu a investice

3.1 Přístup k soukromému kapitálu a investicím

Klíčový ukazatel výkonnosti	Co měří	Poslední hodnota pro EU
Klíčový ukazatel výkonnosti 14: Soukromé investice	Soukromé investice (podíl na HDP)	18,5 % (v roce 2023) 19,3 % (v roce 2022)
Klíčový ukazatel výkonnosti 15: Soukromé úspory investované do dluhopisů, akcií, investičních fondů a podobně	Objem úspor domácností investovaných do dluhopisů, kótovaných akcií a investičních, pojišťovacích a penzijních fondů ve srovnání s objemem hotovosti domácností a jejich bankovních vkladů. To ukazuje, jaký podíl úspor se přímo promítá do investic v reálné ekonomice a tak usnadňuje přístup podniků k financování.	43 % (v roce 2023) 42 % (v roce 2022)

Podniky potřebují rozsáhlé investice, aby zvládly ekologickou a digitální transformaci. Vyžadují investice do výroby, přenosu a skladování elektřiny, elektrifikace průmyslových procesů, energetické účinnosti, výpočetní kapacity, automatizace a celé řady dalších oblastí. Vyžadují investice rovněž do polovodičového průmyslu a do těžby, zpracování a recyklace mnoha kritických surovin.

Soukromé investice se v posledních letech pohybují kolem 19 % HDP a jsou v podstatě stabilní (klíčový ukazatel 14). Celková úroveň je mírně vyšší než v USA a výrazně vyšší než ve Spojeném království⁹³. Konkrétní analýza vývoje rizikového kapitálu a souvisejících klíčových ukazatelů výkonnosti je uvedena v oddíle 2.

V porovnání s ostatními vyspělými ekonomikami směřuje mnohem menší podíl soukromých úspor z EU přímo do investic do společností a rizikovějších forem investic. Produktivní investice jsou nízké a soukromé úspory jsou vysoké⁹⁴. Podíl úspor domácností v EU, které směřují do podnikových dluhopisů, kótovaných akcií, investičních fondů a podobně, je poměrně nízký a odpovídá 43 % úrovně úspor na tradičních bankovních účtech (klíčový ukazatel výkonnosti 15)⁹⁵. Odpovídající úroveň ve Spojeném království činí 55 % a v USA 72 % (viz obrázek 4)⁹⁶. Vysoká míra účasti na finančních trzích pomáhá společnostem diverzifikovat financování. Silné kapitálové trhy jsou důležité pro usnadnění přístupu společností k financování a uvolnění finančních prostředků pro rozvíjející se podniky⁹⁷.

Obrázek 4: Úspory domácností investované do dluhopisů, akcií, investičních fondů a

⁹³ Evropská komise, databáze AMECO.

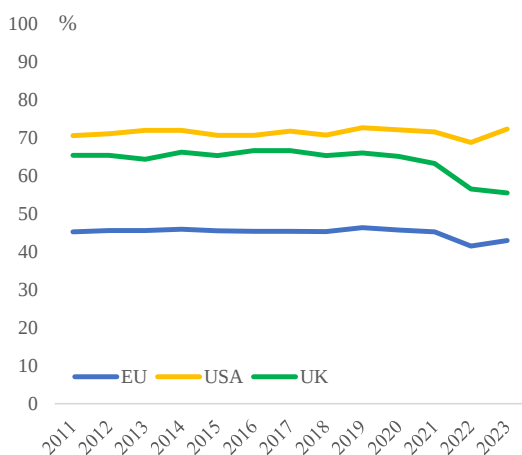
⁹⁴ Produktivní investice jsou zde definovány jako tvorba hrubého fixního kapitálu minus investice do bydlení.

⁹⁵ Pozn.: Část těchto úspor přispěje k investiční činnosti podniků prostřednictvím alokace portfolia bankami a dalšími finančními zprostředkovateli.

⁹⁶ Pozn.: Soubor ukazatelů Komise týkajících se unie kapitálových trhů poskytuje podrobné ukazatele, které pomáhají sledovat vývoj kapitálových trhů. [Seznam ukazatelů pro sledování pokroku při dosahování cílů unie kapitálových trhů](#).

⁹⁷ Evropská investiční banka (EIB), [The scale-up gap \(Rozdíly v tempu rozvoje podniků\)](#).

podobně.

Poznámka: Objem úspor domácností investovaných do podnikových dluhopisů, kótovaných akcií a investičních, pojišťovacích a penzijních fondů ve srovnání s objemem hotovosti domácností a jejich bankovních vkladů.

Zdroj: Evropská komise, GR FISMA

prostředí není dostatečně slibné, což snižuje důvěru ve vyhlídky na návratnost investic. Značná část úspor domácností v EU investovaných do podnikových dluhopisů, kótovaných akcií a investičních fondů, která činí přibližně 300 miliard EUR ročně, není investována v EU, ale v zahraničí¹⁰⁰, a to především v USA. Přímé zahraniční investice EU do USA zároveň v roce 2023 dosáhly výše 3,27 bilionu EUR¹⁰¹.

Od pandemie COVID-19 se snížil objem nových bankovních úvěrů poskytnutých malým a středním podnikům, což ohrožuje nové investice. Ačkoli by bylo žádoucí zvýšit podíl financování podniků prostřednictvím podnikových dluhopisů, kótovaných akcií, rizikového kapitálu a investičních fondů, bankovní financování má i nadále klíčovou úlohu pro podporu růstu a konkurenceschopnosti většiny evropských malých a středních podniků, které k financování investic využívají tradiční bankovní úvěry (ty tvoří 57 % jejich celkového financování, viz obrázek 5). Úvěrování malých a středních podniků, které se díky masivním veřejným intervenčním programům po vypuknutí pandemie COVID prudce zvýšilo, se však v důsledku ukončování veřejné podpory výrazně snižuje. Současná úroveň nového bankovního financování klesla pod úroveň před pandemií (obrázek 6), což lze částečně přičíst také zvýšení úrokových sazeb, které se projevovalo až do roku 2024.

Značná část peněz střadatelů v EU je buď vázána na bankovních účtech, nebo investována v zahraničí. Přestože objem soukromých úspor v EU byl v roce 2022 téměř o 65 % vyšší než v USA, domácnosti v EU mají podstatně nižší celkové bohatství než srovnatelné domácnosti v USA⁹⁸, a to zejména kvůli nižším výnosům, které zpravidla získávají z finančních trhů. Zatímco čisté bohatství amerických domácností vzrostlo za posledních 15 let přibližně o 150 %, v eurozóně činil odpovídající nárůst pouze 55 %⁹⁹. To je do značné míry důsledkem nedostatečné schopnosti finančního systému EU stimulovat vysoce výnosné investice, což lze vysvětlit kombinací nedostatečných daňových pobídek a těžkopádných požadavků na daňové výkaznictví v mnoha členských státech společně s vnímáním veřejnosti, že celkové podnikatelské

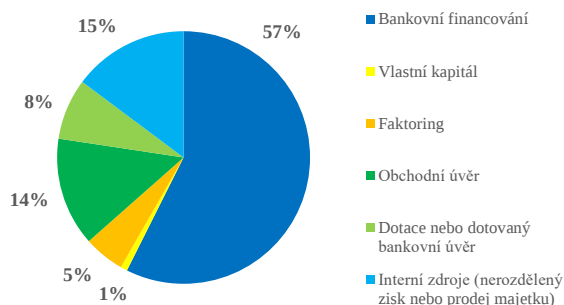
⁹⁸ Bývalý premiér Draghi, „Budoucnost evropské konkurenceschopnosti – Strategie konkurenceschopnosti pro Evropu“, část B, s. 1.

⁹⁹ Distribuční účty domácností ECB; ekonomické údaje Federálního rezervního systému USA.

¹⁰⁰ Bývalý premiér Letta, „Mnohem více než jen trh“, s. 11.

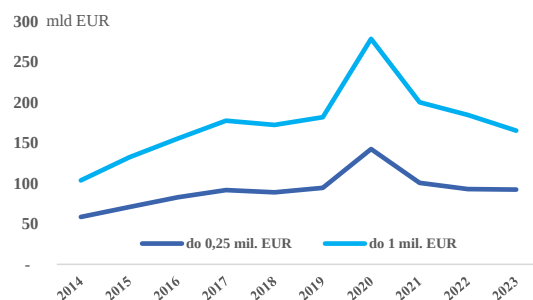
¹⁰¹ Statista, [Přímé zahraniční investice z Evropy do Spojených států v letech 2000 až 2023](#).

Obrázek 5: Typ financování využívaný malými a středními podniky v roce 2023 (podíl na celkovém objemu)

Zdroj: Průzkum o přístupu podniků k financování (SAFE), prosinec 2023¹

Obrázek 6: Nové bankovní úvěry nefinančním podnikům

Zdroj: Evropská centrální banka, statistika úrokových sazeb MFI²

3.2 Veřejné investice a infrastruktura

Klíčový ukazatel	Co měří	Poslední hodnota pro EU
Klíčový ukazatel výkonnosti 16: Veřejné investice	Veřejné investice (podíl na HDP)	3,49 % (v roce 2023) 3,24 % (v roce 2022)

Veřejné investice mají v posledních letech pomalu rostoucí tendenci a v roce 2024 dosáhly 3,5 % HDP oproti 3,1 % HDP v roce 2018 (klíčový ukazatel výkonnosti 16). Ačkoli se úroveň EU vyrovná veřejným výdajům USA, které rovněž dosahují 3,5 % HDP, struktura financování v EU je roztržštěná a složitá, přičemž většina financování probíhá na vnitrostátní úrovni. Například v případě výzkumu a vývoje je 93 % ročně investovaných veřejných prostředků poskytováno prostřednictvím národních programů¹⁰².

Ekologickou a digitální transformaci na úrovni EU pomáhají financovat fondy politiky soudržnosti, Nástroj pro oživení a odolnost (RRF) a další nástroje¹⁰³. Z nástroje RRF bylo od roku 2021 vyplaceno 306 miliard EUR¹⁰⁴, a k zajištění včasného a komplexního vyplacení zbývajících částek je zapotřebí důkladné provádění národních plánů. Z fondů politiky soudržnosti bylo v období 2021–2024 vyplaceno 249 miliard EUR. Inovační fond poskytne v tomto desetiletí odhadem 40 miliard EUR na vývoj a zavádění nízkouhlíkových technologií, zejména v energeticky náročných průmyslových odvětvích, výrobě energie a skladování energie.

Navzdory relevantním zdrojům veřejného financování, jako jsou InvestEU a STEP, i nadále přetrvává nedostatek finančních prostředků na rozšiřování výrobních kapacit, neboť méně než 5 % finančních prostředků EU na čisté technologie podporuje výrobu pro nulové čisté emise na nejvyšších úrovních technologické připravenosti (8–9)¹⁰⁵.

¹⁰² Bývalý premiér Draghi, „[Budoucnost evropské konkurenceschopnosti – Strategie konkurenceschopnosti pro Evropu](#)“, část B, s. 236.

¹⁰³ V roce 2023 bylo z rozpočtu EU a programu NextGenerationEU vyčleněno celkem 38 % prostředků na opatření související s klimatem a 19 % prostředků na digitální priority EU.

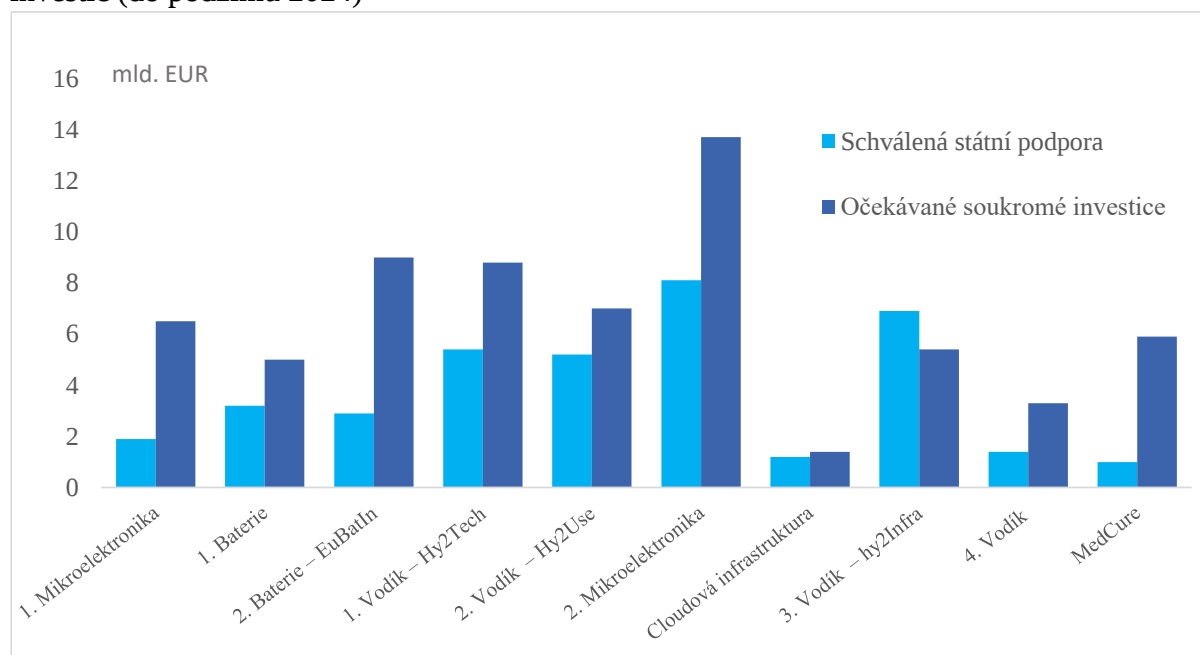
¹⁰⁴ Evropská komise, [Srovnávací přehled oživení a odolnosti](#).

¹⁰⁵ Úrovně technologické připravenosti jsou měřítkem vyspělosti technologie, přičemž 1 je nejméně vyspělá (základní výzkum) a 9 je nejvyspělejší (připravená k zahájení / provozu).

Rámec státní podpory EU umožňuje členským státům cíleně investovat z veřejných prostředků a zároveň brání nepatřičnému narušování hospodářské soutěže a zachovává rovné podmínky. V roce 2022 vynaložily členské státy na státní podporu (včetně krizových opatření) téměř 228 miliard EUR, což odpovídá 1,4 % jejich HDP. Letošní srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu a konkurenceschopnosti, zveřejněný společně s touto zprávou, obsahuje nový ukazatel, který porovnává koncentraci státní podpory s koncentrací HDP v EU. Konstatuje, že rozdělení státní podpory mezi členské státy bylo v posledních deseti letech méně rovnoměrné¹⁰⁶.

Významné projekty společného evropského zájmu jsou klíčovým nástrojem pro koordinované veřejné a soukromé investice v EU na podporu průlomových inovací a infrastrukturních projektů v oblastech kritických technologií. Významné projekty společného evropského zájmu jsou krokem k větší koordinaci průmyslových politik v rámci EU mezi jednotlivými zeměmi, a je třeba, aby tento vývoj pokračoval ještě dále. K dnešnímu dni bylo schváleno deset integrovaných významných projektů společného evropského zájmu s vnitrostátní veřejnou podporou ve výši více než 37 miliard EUR, které uvolnily soukromé investice v částce převyšující 66 miliard EUR (viz obrázek 7). Je třeba zjednodušit a zrychlit proces navrhování a posuzování významných projektů společného evropského zájmu, aby se strategické projekty mohly rychle rozběhnout. Společné evropské fórum pro významné projekty společného evropského zájmu, které bylo zahájeno v říjnu 2023, pomáhá tyto problémy řešit určením strategických oblastí pro budoucí významné projekty společného evropského zájmu a zlepšením jejich koncepce a provádění.

Obrázek 7: Přehled významných projektů společného evropského zájmu a uvolněných objemů investic (do podzimu 2024)

Zdroj: [Schválené významné projekty společného evropského zájmu – Evropská komise](#)

Veřejné zakázky mohou sloužit jako strategický nástroj pro nasměrování veřejných investic do utváření budoucnosti evropské ekonomiky na podporu cílů, jako je například ekologická transformace a odolnost ekonomiky EU, ale jejich provádění může být náročné. Směrnice o zadávání veřejných zakázek zajišťují společná pravidla na celém jednotném trhu, a více než 250 000 orgánů veřejné moci v EU utratí každoročně za služby,

¹⁰⁶ Evropská komise, [Srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu](#).

práce a dodávky přibližně 14 % HDP (v roce 2022 to činilo 2 000 miliard EUR). Stávající pravidla sice umožňují uplatňovat sociální kritéria a kritéria udržitelnosti a odolnosti, ale jejich využití je omezené, mimo jiné kvůli problémům při provádění.

3.3 Energie

Klíčový ukazatel výkonnosti	Co měří	Cíl	Poslední hodnota pro EU
Klíčový ukazatel výkonnosti 17: Ceny elektřiny pro spotřebitele mimo domácnosti	Ceny elektřiny pro spotřebitele mimo domácnosti (cenové pásmo EU ID, velkoodběratelé) bez vratných daní a poplatků.		0,16 EUR za kWh (za rok 2024) 0,20 EUR za kWh (za rok 2023)
Klíčový ukazatel výkonnosti 18: Elektrifikace	Podíl elektřiny na celkové spotřebě energie. ¹⁰⁷		21,3 % (v roce 2022) 20,8 % (v roce 2021)
Klíčový ukazatel výkonnosti 19: Podíl energie z obnovitelných zdrojů	Výroba energie z obnovitelných zdrojů jako podíl na celkové spotřebě energie.	45 % v roce 2030	24,5 % (v roce 2023) 23 % (v roce 2022)

Prudký nárůst cen energií v posledních letech si vybral daň na evropských energeticky náročných průmyslových odvětvích, jako je výroba oceli, cementu, skla, papíru a chemikálií. Výroba prudce poklesla – v některých segmentech o více než 10 % ve srovnání s obdobím před rokem 2021¹⁰⁸. Například při výrobě hliníku tvoří náklady na energii obvykle polovinu celkových výrobních nákladů¹⁰⁹. Náklady na energii významně ovlivňují schopnost podniků EU konkurovat na mezinárodních trzích.

Ceny elektřiny v EU ustoupily ze svého maxima, ale stále jsou téměř dvakrát vyšší než v minulosti a výrazně vyšší než v konkurenčních regionech (viz klíčový ukazatel výkonnosti 17). Společnosti v EU jsou vystaveny cenám elektřiny, které jsou v průměru třikrát vyšší než v USA, a cenám zemního plynu, které jsou 4–5krát vyšší¹¹⁰. Značné cenové rozdíly existují také v rámci EU¹¹¹. Zvýšení cen mělo přímý negativní dopad na důvěru investorů a vedlo ke stažení přímých zahraničních investic a zastavení expanzivních projektů. 33 % podniků uvádí, že hlavními faktory, které negativně ovlivňují atraktivitu EU jako místa pro podnikání, jsou nestálé a příliš vysoké ceny energií¹¹².

¹⁰⁷ Podíl elektřiny na hrubé konečné spotřebě energie.

¹⁰⁸ Eurostat; Evropská komise – GR GROW.

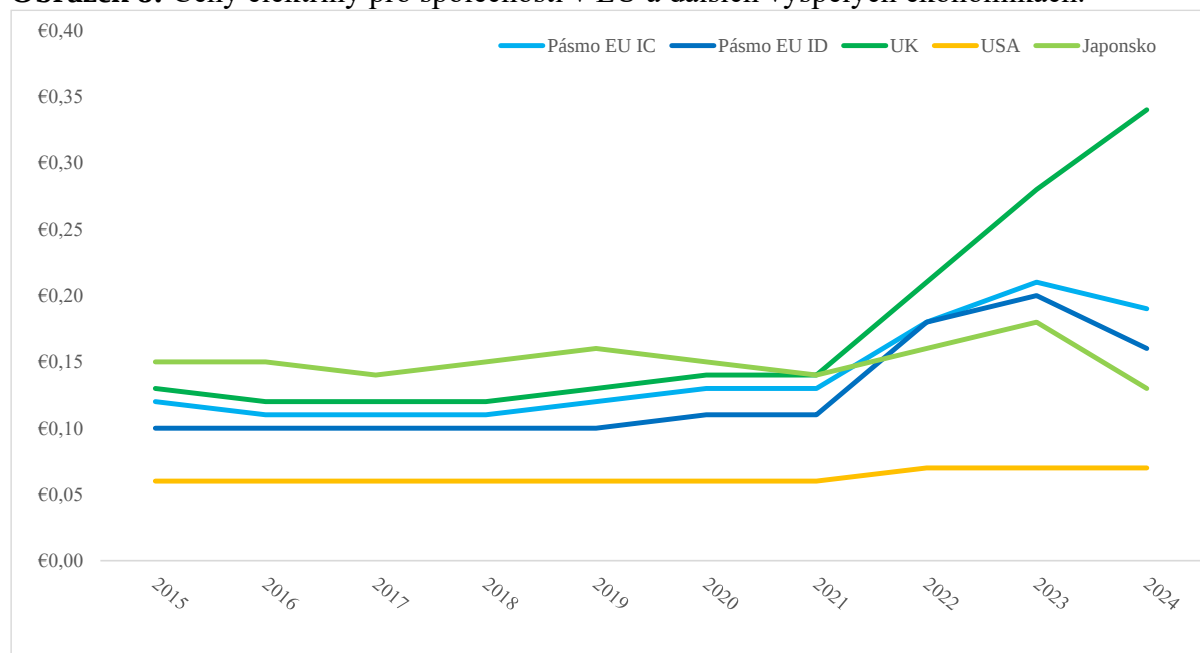
¹⁰⁹ Mezinárodní institut pro hliník.

¹¹⁰ Eurostat; Úřad USA pro energetické informace (EIA) britské ministerstvo pro energetickou bezpečnost a nulové čisté emise (DESNZ); a Mezinárodní energetická agentura (IEA).

¹¹¹ Viz vnitrostátní údaje o klíčovém ukazateli výkonnosti 17 v příloze 1 této zprávy.

¹¹² Ernst & Young, [EY Europe Attractiveness Survey June 2024 \(Průzkum atraktivnosti Evropy z června 2024\)](#).

Obrázek 8: Ceny elektřiny pro společnosti v EU a dalších vyspělých ekonomikách.

Zdroj: Eurostat, Úřad USA pro energetické informace (EIA), britské Ministerstvo pro energetickou bezpečnost a nulové čisté emise (DESNZ) a Mezinárodní energetická agentura (IEA)¹¹³.

Aktuální cenové úrovně brání rovněž elektrifikaci ekonomiky EU. Podíl elektřiny na skladbě zdrojů energie se od roku 2000 stabilně pohybuje kolem 20 % a zatím se ve velkém měřítku nerozšířil (klíčový ukazatel výkonnosti 18)¹¹⁴. To lze částečně vysvětlit přetrvávajícím malým rozdílem v cenách plynu a elektřiny, který neposkytuje dostatečné ekonomické pobídky k přechodu na elektřinu, a to i přes vyšší energetickou účinnost elektrických systémů. To odrazuje průmysl i domácnosti od přechodu na nový systém. Očekává se však, že podíl elektřiny se bude postupně zvyšovat vzhledem ke stále přísnějším emisním pravidlům, vyšším cenám uhlíku¹¹⁵ a revidovaným pravidlům pro zdanění energie¹¹⁶, které podpoří elektrifikaci průmyslu, budou motivovat k využívání tepelných čerpadel k vytápění a urychlí zavádění elektromobilů.

Hospodářství EU je stále ve velké míře závislé na fosilních palivech, která tvoří přibližně dvě třetiny skladby zdrojů energie Podíl obnovitelných zdrojů energie se zvyšuje a tvoří 24,5 % (klíčový ukazatel výkonnosti 19) a jaderná energie tvoří 12 % skladby zdrojů energie EU¹¹⁷. Z posouzení dopadů v rámci sdělení o evropském cíli v oblasti klimatu do roku 2040 vyplývá, že tyto zdroje čisté energie by mohly do roku 2040 pokrýt více než 75 % spotřeby elektřiny v EU¹¹⁸. Současná závislost na dovážených fosilních palivech vystavuje průmysl riziku narušení dodávek a kolísání cen, zatímco silnější budoucí závislost na dekarbonizovaných zdrojích energie může zvýšit cenovou dostupnost a omezit zranitelnost průmyslu.

Evropa má dobré výsledky v oblasti čistých technologií a energetických inovací¹¹⁹, ale

¹¹³ Pásmo EU IC = středně velcí průmysloví spotřebitelé s roční spotřebou mezi 500 MWh a 2 000 MWh. Pásmo EU ID = velcí průmysloví spotřebitelé s roční spotřebou mezi 2 000 MWh a 20 000 MWh.

¹¹⁴ [Energetické statistické listy pro země EU](#).

¹¹⁵ Systém EU pro obchodování s emisemi.

¹¹⁶ Revidovaná směrnice EU o zdanění energie, která je v současné době předmětem jednání.

¹¹⁷ Eurostat, [Energetická statistika](#).

¹¹⁸ Evropská komise, [Pracovní dokument útvarů Komise doprovázející sdělení o cíli Evropy v oblasti klimatu do roku 2040](#).

¹¹⁹ Patentové statistiky Evropské komise – GŘ pro výzkum a inovace ukazují, že společnosti v EU vytvářejí 29 % patentů v oblasti čisté energie a 24 % patentů v oblasti energetické účinnosti.

zatím neposkytuje dostatečné rámcové podmínky, které by umožňovaly uvádění inovativních produktů na trh a rozšiřování činností společností, což může přispět ke zvýšení energetické účinnosti a k posílení dodávek elektřiny. Celosvětový trh s klíčovými hromadně vyráběnými čistými technologiemi se do roku 2035 ztrojnásobí a jeho roční hodnota dosáhne přibližně 1,9 bilionu EUR¹²⁰, což společně s EU nabízí obrovské příležitosti, kterých by mohly využít. Rychlé zavedení aktu o průmyslu pro nulové čisté emise pomůže EU vybudovat silnou domácí výrobní kapacitu pro tyto technologie, které mají zásadní význam pro uspokojení potřeb společnosti v oblasti levnější a čistší energie.

3.4 Oběhové hospodářství

Klíčový ukazatel výkonnosti	Co měří	Cíl	Poslední hodnota pro EU
Klíčový ukazatel výkonnosti 20: Míra využití oběhového materiálu	Materiál získaný zpět a vrácený do ekonomiky jako podíl na celkovém využití materiálu.	23,4 % do roku 2030,	11,8 % (v roce 2023) 11,5 % (v roce 2022)

Evropa pomalu postupuje směrem k oběhovějšímu hospodářství¹²¹. Od roku 2000 se oběhovost hospodářství EU měřená jako míra využití oběhového materiálu zvýšila z 8,2 % na 11,8 % v roce 2023¹²² (klíčový ukazatel výkonnosti 20), což znamená nižší spotřebu primárních materiálů, méně odpadu a nižší závislost na zahraničí. Materiálová stopa EU, která měří těžbu surovin pro spotřebu EU, činila v roce 2022 14,8 tuny na obyvatele¹²³.

Přechodu na oběhové hospodářství brání několik faktorů. Ekonomická omezení mohou odrážet od zavádění oběhových obchodních modelů, protože často znamenají vyšší počáteční náklady a druhotné suroviny jsou obvykle dražší než původní materiály. V kombinaci s riziky inovací a nejistotou ohledně návratnosti investic a společně s obtížemi při rozšiřování a replikaci řešení na roztržitém trhu to znamená, že neexistuje zřejmý obchodní argument pro oběhové hospodářství. Například rozdíly mezi regulačními rámci členských států EU, zejména pokud jde o kritéria pro stav, kdy odpad přestává být odpadem, ztěžují volný pohyb odpadů v rámci jednotného trhu. To brání rozvoji posílených dodavatelských řetězců a odrazuje od rozšiřování inovativních recyklačních zařízení. Míra zhodnocování průmyslového odpadu nebo vedlejších produktů (průmyslová symbióza) se v jednotlivých členských státech a průmyslových odvětvích liší, přičemž levné skládkování a nedostatečná předvídatelnost dodávek odpadu/vedlejších produktů představují překážky pro oběhové modely. Existuje také další prostor pro zlepšení opravitelnosti zboží, aby se prodloužila jeho životnost a omezila spotřeba zdrojů a energie spojená s výrobou nového zboží. Kromě toho existuje velký nevyužitý potenciál týkající se rozšíření využívání biologických materiálů, zejména stavebních materiálů na bázi dřeva a spotřebního zboží z domácích evropských lesů. Tím by se omezilo využívání omezených zdrojů a umožnilo by to, aby více budov a zboží sloužilo jako jímky uhlíku.

Akt o kritických surovinách a nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků zlepšují podmínky pro oběhové obchodní modely. Akt o kritických surovinách požaduje, aby recyklace v EU do roku 2030 pokryla 25 % roční spotřeby strategických surovin v EU, a zefektivňuje investice do zařízení pro recyklaci. Na úrovni výrobků navrhne ESPR zvláštní

¹²⁰ Mezinárodní energetická agentura, [Energy Technology Perspectives \(Perspektivy energetických technologií\)](#), 2024. Zpráva uvádí 2 biliony USD, přepočtené koncem roku 2024.

¹²¹ Evropský účetní dvůr, [Zvláštní zpráva: Oběhové hospodářství – Pomalý přechod členských států navzdory opatřením EU](#).

¹²² Eurostat, [Materiálové toky a produktivita zdrojů](#).

¹²³ Evropská agentura pro životní prostředí, [Europe's Material Footprint \(Materiálová stopa Evropy\)](#).

specializovaná kritéria oběhovosti pro konkrétní kategorie výrobků. To pomůže řešit roztržičnost trhu vyplývající z rozdílných vnitrostátních pravidel pro udržitelnost výrobků. Surovinový informační systém¹²⁴ podporuje tvorbu dobře informovaných politik a obchodních rozhodnutí s využitím údajů o životním cyklu klíčových materiálů.

ODDÍL 4 – Zvýšení bezpečnosti a snížení závislosti

4.1 Obchodní a strategické závislosti

Klíčový ukazatel výkonnosti	Co měří	Poslední hodnota pro EU
Klíčový ukazatel výkonnosti 21: Obchod se zbytkem světa jako podíl na HDP	Stupeň hospodářské integrace EU se zbytkem světa.	14,8 % u zboží (v roce 2023) 17,4 % u zboží (v roce 2022) 7,4 % u služeb (v roce 2023) 7,8 % u služeb (v roce 2022)
Klíčový ukazatel výkonnosti 22: Vývoz zboží a služeb jako podíl na světovém dovozu	Celosvětová váha hospodářství EU a jeho podíl na trhu.	20,4 % u zboží (v roce 2023) 16,1 % u zboží (v roce 2022) 31,9 % u služeb (v roce 2023) 33,5 % u služeb (v roce 2022)

Mezinárodní obchod má pro prosperitu EU klíčový význam. Poskytuje společností možnost rozšiřovat činnost na celosvětové úrovni, vytvářet pracovní místa a příjmy a podporovat efektivitu a inovace. Přispívá také k evropské hospodářské bezpečnosti tím, že zajišťuje a diverzifikuje dodavatelské řetězce, a to i za účelem dovozu kritických vstupů pro evropské společnosti. Otevřenost hospodářství EU a hospodářský význam obchodu se zbytkem světa se za posledních 30 let zdvojnásobily, přičemž obchod se zbožím mimo EU vzrostl z 8 % HDP v roce 1995 na 14,8 % v roce 2023 a obchod se službami mimo EU vzrostl z 3 % HDP v roce 1995 na 7,4 % v roce 2023 (klíčový ukazatel výkonnosti 21)¹²⁵. Podíl obchodu na HDP v porovnání s rokem 2022 klesl, zejména u zboží. V souladu s trendy obchodu uvnitř EU popsány v oddíle 1.1 se obchod mimo EU i nadále pohybuje nad úrovní roku 2021 a úrovní před pandemií, přičemž významná část nárůstu v roce 2022 souvisí s dopady cen (energií). To ilustruje obrázek 9.

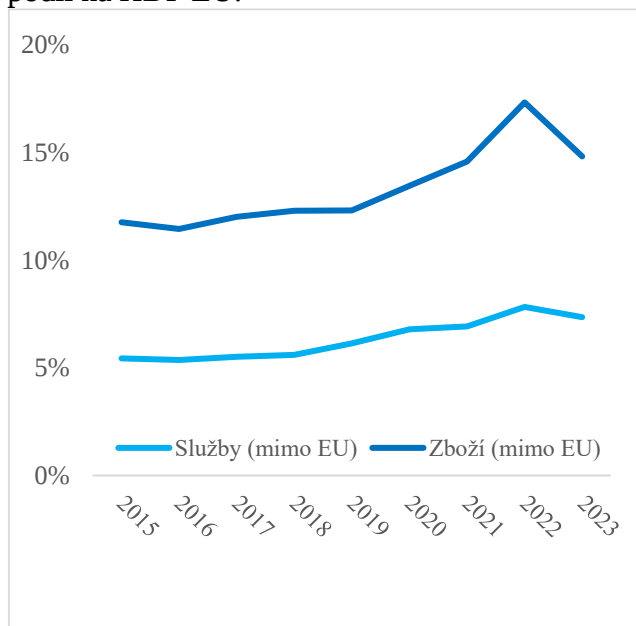
EU čerpá svou ekonomickou a politickou sílu ze své pozice globální obchodní velmoci – je světovou jedničkou ve vývozu služeb a světovou dvojkou ve vývozu zboží. EU je v průběhu času dlouhodobě ekonomikou s největším objemem vývozu služeb, který neustále roste, přičemž v roce 2021 dosáhl nejvyššího podílu na dovozu služeb zbytku světa ve výši 36 % a v roce 2023 tento podíl poklesl na necelých 32 %. Vývoz zboží jako podíl na dovozu zbytku světa zaznamenal v posledním desetiletí inverzní trend, kdy hodnoty EU pomalu klesaly s výjimkou skokového zvýšení z 16 % v roce 2022 na 20 % v roce 2023 (viz obrázek 10, klíčový ukazatel výkonnosti 22)¹²⁶.

¹²⁷ Evropská komise, [Surovinový informační systém](#).

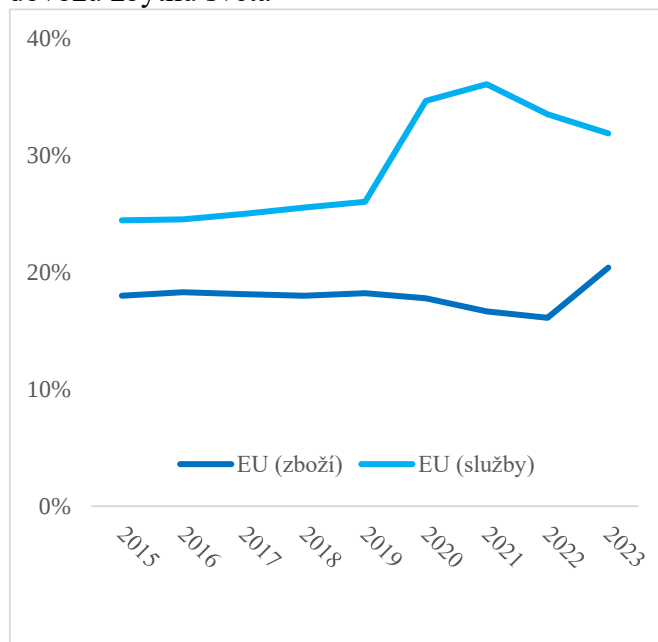
¹²⁵ Eurostat, Mezinárodní obchod se zbožím ([ext go](#)); Mezinárodní obchod se službami ([ext ser](#)).

¹²⁶ Organizace OSN pro průmyslový rozvoj, databáze Competitive Industrial Performance (Konkurenceschopná výkonnost průmyslu); databáze Světové banky; Eurostat; odhady Evropské komise.

Obrázek 9: Obchod EU se zbytkem světa jako podíl na HDP EU.

Obrázek 10: Vývoz zboží a služeb jako podíl na dovozu zbytku světa

Zdroje: Organizace OSN pro průmyslový rozvoj, databáze Competitive Industrial Performance (Konkurenceschopná výkonnost průmyslu); databáze Světové banky; Eurostat; odhady Evropské komise

Tyto trendy se objevují jako součást širších změn v globálním obchodním prostředí.

Ačkoli neexistují žádné důkazy o strukturální deglobalizaci, význam globálního obchodu v poměru k HDP se od roku 2013 v podstatě nezměnil. To se částečně přičítá různým otřesům, jako například pandemie COVID-19 a obchodní napětí mezi USA a Čínou. V posledních letech zavedly hospodářské subjekty na celém světě politiky na zlepšení své ekonomické bezpečnosti a odolnosti (viz příloha 2 o opatřeních vybraných globálních aktérů na podporu odolnosti), což vedlo ke globální změně konfigurace dodavatelských řetězců. Dodavatelské řetězce EU jsou dynamické sítě se značnou schopností se tomuto novému globálnímu prostředí přizpůsobit. Z nedávné analýzy vyplývá, že existují důkazy o pokračujícím přesouvání dovozu z EU od partnerů, kteří nejsou členy dohody¹²⁷, do EU („relokizace“), k sousedním partnerům, kteří jsou členy dohody („nearshoring“), a k partnerům, kteří nejsou sousedními zeměmi, ale jsou členy dohody („partnershoring“), a to s různou intenzitou¹²⁸. To celkově vedlo k vyšší diverzifikaci dovozu do EU.

Obchodní dohody a strategická partnerství podporují přístup na zahraniční trhy a vytvářejí nové investiční příležitosti. To má zásadní význam jak s ohledem na omezení domácí výroby určitého zboží, tak s ohledem na potenciál podniků EU prorazit v zahraničí. Komise za posledních pět let odstranila 140 překážek vývozu z EU ve více než 40 zemích, čímž jen v roce 2023 uvolnila další 6,2 miliardy EUR pro vývoz z EU¹²⁹.

Zároveň existují významná rizika vyplývající ze zvýšeného geopolitického napětí, nekalých obchodních praktik a strategických závislostí, kterým je otevřená ekonomika,

¹²⁷ „Partneři, kteří jsou členy dohody“ zahrnují třetí země, s nimiž EU sdílí obchodní dohody (ať už platné, nebo uplatňované prozatímně), surovinová partnerství nebo země, které jsou signatáři společného prohlášení o spolupráci v oblasti globálních dodavatelských řetězců z roku 2022. Zbývající třetí země jsou považovány za „partnery, kteří nejsou členy dohody“ (včetně např. Ruska a Číny).

¹²⁸ R. Arjona, W. Connell, C. Herghelegiu (2024): „Supply Chain Tectonics: Empirics on how the EU is plotting its path through global trade fragmentation (Tektonika dodavatelského řetězce: Empirické údaje o tom, jak si EU razi cestu fragmentací globálního obchodu)“, Evropská komise, Single Market Economics Papers 28.

¹²⁹ Evropská komise, [Provádění a prosazování obchodní politiky EU](#).

jako je ekonomika EU, vystavena. Důkazy o zvýšeném čínském vývozu za velmi konkurenceschopné ceny, v mnoha případech podpořené státními subwencemi, by mohly způsobit vážné škody segmentům výroby v EU. Proto EU přijala cla na elektromobily z Číny¹³⁰. Kromě toho EU zavedla nové nařízení o zahraničních dotacích a posílila rámec pro kontrolu přímých zahraničních investic ve strategických oblastech. Příloha 2 poskytuje přehled o opatřeních vybraných globálních aktérů na podporu odolnosti¹³¹.

Analýza vnější zranitelnosti ekonomiky EU ukazuje, že EU je vystavena zranitelnosti v oblasti vnějšího obchodu více než Čína, ale méně než USA. Index vnější zranitelnosti (EXVI)¹³² u všech průmyslových výrobků dosahuje pro EU hodnoty 0,22, v případě Číny 0,13 a USA 0,28. Ve strategických dodavatelských řetězcích, jako jsou polovodiče, čisté nulové technologie a kritické suroviny, čelí EU největší zranitelnosti v oblasti surovin (0,28) ve srovnání s polovodiči (0,22) a technologiemi pro nulové čisté emise (0,18). V porovnání se svými hlavními obchodními partnery se EU jeví být ve všech třech konkrétních dodavatelských řetězcích vztahujících se k Číně zranitelnější vůči vnějším faktorům. Ve srovnání s USA je však EU zranitelnější pouze v dodavatelském řetězci polovodičů. V uplynulém desetiletí se zranitelnost EU v oblasti kritických surovin mírně snížila, avšak zranitelnost dodavatelských řetězců polovodičů a technologií pro nulové čisté emise zůstala na poměrně stabilní úrovni, jak je podrobně uvedeno v části II přílohy 1.

Firmy v EU hlásí potíže s přístupem k některým komoditám, přičemž 37 % společností uvádí jako hlavní překážku přístup k surovinám, jako je ocel, měď, fosilní paliva, lithium atd.¹³³ Mezi další významné překážky patří přístup k polovodičům a mikročipům (23 %) a k dalším součástkám, polotovarům a zařízením (27 %)¹³⁴. Pro zlepšení přístupu k důležitým surovinám uzavřela EU 14 surovinových partnerství a další se připravují¹³⁵. Prostřednictvím strategie Global Gateway¹³⁶ EU nadále posiluje obchodní vazby s centry růstu a zajišťuje dodavatelské řetězce v kritických oblastech.

Závěr

Tato zpráva ilustruje silné a slabé stránky hospodářství EU a jeho konkurenceschopnost. Vyplývá z ní, že začleňování do jednotného trhu sice pokračuje, ale zpomaluje se. Deficit v dosažení souladu se sice zlepšil, ale i nadále přetrvává přílišná roztržitost v oblasti zboží a služeb a administrativní zátěž je příliš vysoká. Evropě hrozí zaostávání v oblasti inovací. Soukromé a veřejné výdaje na výzkum a vývoj zůstávají nižší než u srovnatelných protějšků. Podniky se jen s obtížemi snaží rozšiřovat a úloha rizikového kapitálu zůstává i nadále mnohem menší než v konkurenčních ekonomikách. Míra zaměstnanosti se zvyšuje, ale stále chybí kvalifikovaná pracovní síla. Digitalizace postupuje, což vyplývá ze zavádění digitálních

¹³⁰ Cla EU na dovoz bateriových elektromobilů z Číny.

¹³¹ Tato příloha uvádí globální kontext v oblasti obchodu a dodavatelských řetězců a nastiňuje opatření k posílení odolnosti, která přijaly USA, Spojené království, Čína, Japonsko, Indie, Kanada, Austrálie, Jižní Korea, Singapur a Tchaj-wan.

¹³² Analýza provedená prostřednictvím nového indexu vnější zranitelnosti (EXVI) Evropské komise, což je složený ukazatel určený k posouzení vnější zranitelnosti napříč produkty, odvětvími, dodavatelskými řetězci a celkovou ekonomikou. Kvantifikuje zranitelnost ekonomiky vůči vnějším otřesům, přičemž skóre se pohybuje od 0 (nízká zranitelnost) do 1 (vysoká zranitelnost). Tento index je postaven na dvou pilířích: první se zaměřuje na rizika plynoucí ze zahraničních závislostí a zkoumá koncentraci obchodních toků a závislost na zahraničních trzích, zatímco druhá se zabývá riziky plynoucími ze slabého postavení na světovém trhu a hodnotí silné a slabé stránky konkurence prostřednictvím cenových rozdílů a relativních komparativních výhod.

¹³³ Evropská investiční banka, [EIB Investment Survey \(Investiční průzkum EIB\)](https://www.eib.org/en/publications/20240179-navigating-supply-chain-disruptions).

¹³⁴ Evropská investiční banka, <https://www.eib.org/en/publications/20240179-navigating-supply-chain-disruptions>.

¹³⁵ Evropská komise, [Surovinová diplomacie](#).

¹³⁶ Evropská komise, [Global Gateway](#).

technologií, ale její tempo zatím není dostatečné. Obdobně postupuje také dekarbonizace průmyslu a energetických systémů a oběhovost, ale i zde by mělo dojít k urychlení. Vysoké ceny energií snižují konkurenceschopnost Evropy. Veřejným a soukromým investicím se ne vždy daří najít si cestu k nejslibnějším technologiím a odvětvím. Evropa těží z toho, že je vysoce otevřenou ekonomikou, je však třeba pečlivě sledovat strategické závislosti.

Rozhodné řešení nastíněných problémů a překážek má obrovský potenciál posílit dlouhodobou konkurenceschopnost Evropy a maximálně využít sílu a potenciál jednotného trhu EU. Je třeba řešit obtíže, s nimiž se potýkají společnosti při rozšiřování, inovacích a zvyšování produktivity. Vzhledem k tomu, že celá řada hnacích sil konkurenceschopnosti je vzájemně úzce propojena, bude podpora konkurenceschopnosti a prosperity Evropy vyžadovat soudržný a strategický přístup, zejména v náročném geopolitickém kontextu.

Výroční zpráva o jednotném trhu a konkurenceschopnosti poskytne informace pro politickou diskusi o konkurenceschopnosti a prosperitě a bude podkladem pro další politické kroky. Tato zpráva poskytuje společnou diagnostiku a poukazuje na politické priority pro průmyslové politiky, zejména pro připravovanou dohodu o čistém průmyslu, a pro jednotný trh, zejména pro připravovanou strategii pro jednotný trh. Kompas konkurenceschopnosti zároveň nastiňuje rámec nadcházejících politických opatření na posílení evropské konkurenceschopnosti a růstu. Kromě toho bude tato zpráva podkladem pro jednání Evropské rady, Rady pro konkurenceschopnost a Evropského parlamentu, jakož i pro jednání s členskými státy. Stejně tak může sloužit jako základ pro úzkou spolupráci a dialog se zúčastněnými stranami včetně podniků. Zpráva bude podkladem pro diskuse v rámci evropského semestru a diskuse týkající se nástroje pro koordinaci konkurenceschopnosti, jakož i Fondu pro konkurenceschopnost a příštího víceletého finančního rámce. Celkově tato zpráva umožňuje pečlivé sledování konkurenceschopnosti Evropy, takže různí evropští aktéři mohou každoročně sledovat pokrok a určovat politické priority.